Ա. ՏԱՐԻ ԹԻՒ 242 — ԵՐԿՈՒՇԱԲԹԻ 22 ՀՈԿՏԵՄԲԵՐ 1884 — (Ն. Տ.) 3 ՆՈՅԵՄԲԵՐ — 15 ՄՈՒՀԱՐՐԷՄ 1302

ԳԱՅՄԱՆ

Պատուցման տողը մէկ անգամի համար 3 զուրուշ. երկու անգամի համար 2 զուրուշ է. աւելի անգամներու համար զատ սակարկութիւն կըլլայ։

Օրագրոյս վերաբերեալ նամակ կամ որ և իցէ գրութիւն պէտք է ուղղել

«Առ խմբագրութիւն ԱՐԵՒԵԼԻՔ օրագրի»

ԹՄԲԱԳՐԱՏՈՒՆ. Ղալաթիա, Ներսատունեան խան։

Իսկ գաւառներէն հետեւեալ հասցէին՝

درعلیه ده غلطه ده خانده تورادونکیان

غزته‌سی اداره‌سنه

40 ՓԱՐԱ

ԱՐԵՒԵԼՔ

ՕՐԱԳԻՐ

ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ԵՒ ԱԶԳԱՅԻՆ

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

Պոյտոյ	համար	Տարեկան	գահեկան	արծաթի	200
»	»	Վեցամսեայ	»	»	100
»	»	Եռամսեայ	»	»	50
»	»	Հատով	»	»	1
Գաւառաց	համար	Տարեկան	»	»	240
»	»	Վեցամսեայ	»	»	120
»	»	Եռամսեայ	»	»	60
Օտար	երկիրներ	Տարեկան	Ֆրանք		56
»	»	Վեցամսեայ	»		28

Դուրս ղրկուած լրագրաց ճամբու ծախքը խմբագրութեան վրայ է։

40 ՓԱՐԱ

Կ. ՊՈԼԻՍ

ԵՐԿՈՒՇԱԲԹԻ 22 ՀՈԿՏԵՄԲԵՐ

ԱԶԳԱՅԻՆ ՏԵՍՈՒԹԻՒՆ

ԿՂԵՐ ԵՒ ԴՊՐՈՑ

Եւրոպական սուրհանդակներուն ամեն շաբաթ մեզ բերած լրագրերէն ո՛չ մին կրնանք բանալ առանց տեսնելու Եւրոպայոյ գրեթէ ամեն մասանց մէջ կղերի և դպրոցի անվերջանալի կռուոյն վրայ լուրեր։ Աւասիկ Պելճիա, ուր կաթոլիկ կղերը զօրաւոր շարժում մը կ'ընէ վերստին իւր ձեռք անցուցեալ երկրին դպրոցները, զորս Ազատականք պահ մը կորզեր էին իրմէ։ Աւասիկ Հոլանտա, ուր բողոքական և կաթոլիկ կղերները կը խլրտին ի տես պելճիական կղերի յաղողութեան, որչափ ալ ժամանակաւոր լլներ այն։ Աւասիկ Գերմանիա, ուր կը տեսնենք ժամանակիս ամենէն նշանաւոր ու զօրաւոր աշխարհավարն՝ զՊիզմարք իշխան՝ անընդհատ կռուոյ մը բռնուած գերմանացի կաթոլիկ կղերին հետ, որ՝ խորհրդարանական ազդեցիկ կուսակցութեան մը վրայ յենած՝ կ'աշխատի՝ ամեն բանէ աւելի՝ իւր իշխանութեան ներքեւ առնուլ Կայսրութեան կաթոլիկ հպատակաց դպրոցներն (*)։ Աւասիկ Ֆրանսա, ուր հայրենասէր և աղատամիտ նախարարաց մեծագոյն ջանքն եղած է և է՝ աշխարհէն դպրոցներն, այսինքն կղերային տեսչութենէ, հսկողութենէ կամ ազդեցութենէ բոլորովին ազատել զայնս։ Աւասիկ Անգլիա և Իտալիա, ուր «արմատական» կուսակցութեանց քաղաքական հիմնագրոյն առաջին վարդապետութիւնն է՝ «բաժանումն եկեղեցւոյ և Պետութեան,» և հաստատութիւն «չեղօք» դպրոցներու։ Աւասիկ Ռուսիա, ուր պահպանողական յետադէմ կուսակցութիւնը, Լորիս Մելիքոֆի վոքը ի չատէ ազատական վարչութեան անկումէն ի վեր, առաջին գործ ըրաւ դպրոցները վերստին յանձնել ռուս օրթոտոքս կղերին։ Աւասիկ, վերջապէս, Սպանիա, ուր կղերը Պետութեան մէջ վայելած ազդեցութեան առաւելակռութիւնը կը պարտի այն զօրաւոր իշխանութեան զոր միշտ ի գործ կը դնէ դպրոցաց ուղղութեան վրայ, զորս բռնած է իւր ձեռաց մէջ, և բնաւ տրամադիր չէ լքանել։

Այս ամեն երկիրներու մէջ, մեծ խնդիրն այն է թէ, աշխարհակա՞նք թէ կղերականք պիտի վարեն դպրոցները։

Մեք եւս ունինք կղեր մը, մեք եւս ունինք կրթական հաստատութիւններ։ Բայց ի՞նչ է պատճառն որ այս մեծ կռիւ չի տեսնուիր մեր մէջ։

Աւասիկ հարցում մը, որուն պատասխանելու առթիւ բարեբախտաբար պէտք չունինք ոչ մի յօրինելու։ Այնչափ անհաճոյ երեւոյթներ ամեն օր կը տեսնենք մեր հանրային կենաց մէջ, գրեթէ ամեն մեծ խնդրոյ առթիւ պարտաւորուած ենք հաստատել կա՛մ մեր քաղաքական դիրքէն և կա՛մ ազգային բնաւորութենէն ծագումն առնող այնչափ թերութիւններ, ու անպատեհութիւններ, որ կրնանք մեծագոյն գոհութեամբ նշանակել երեւոյթ մը, որ գուցէ միակ ուրախաբիթ հանգամանքն է մեր ազգային կենաց մէջ։ Կղերի և աշխարհականի կռիւ մը չունինք մեր մէջ։ Ազգային հաստատութիւններն աշխարհանոցներու (լսիսզասիօն) մեծագոյն խնդիրը մեր մէջ իւր բացակայութեամբ կը փայլի։ Մեր դպրոցք կռուոյ դաշտ մը չեն ընդ մէջ կղերական և աշխարհական կուսակցութեանց և նոցա հետեւող վերջաւոր կամ անվերջաւոր ուսուցչաց. և վերջապէս, կրթութիւնը կուսակցական խնդիր մը չէ՛ մեր մէջ։

Բարիք մը որ սովորական է, դժուարաւ կը գնահատուի։ Բնաւ հիւանդ չեղած մարդ մը չի ճանչնար առողջութեան յարգն այնչափ որչափ հիւանդութիւն տեսած մարդ մը։ Եւրոպացիք, որք առանց բացառութեան կրած են հզօր կղերի մ'իշխանութիւնն, և մեծ նեղութեամբ կրցած են տեղ տեղ թօթափել զայս իշխանութիւն, պիտի հակեսային թէ ո՛չ՝ թանկագին է այն առանձնաշնորհում զոր մեզ պէս արեւելեան խոնարհ և անչնչան ժողովուրդ մը կը վայելէ, Կղերէ՝ Դպրոցէ խնդրէ մը զերծ մնալով։ Եթէ մեր մէջ Կղերի և Դպրոցի խնդիրը գոյութիւն չունի, պատճառն այն չէ անշուշտ թէ մեր մէջ ո՛չ Կղեր կայ չնորհքով, ո՛չ ալ Դպրոց՝ կանոնաւոր։ Զատաղանցութիւն կը լլներ այսպէս փաստարանել խնդիրն։ Մեզ պէս ազգի մը՝ այսպիսի Կղեր և այսպիսի Դպրոց։ Ամենքն ալ զիրար կը բռնեն, իրարու հաւասար են, ինչպէս ուրիշ ամեն ազգի ու երկրի մէջ։ Առաւել ուղիղ կը լլնէր մտածել թէ, Կղերը կամ Դպրոցը, կամ երկուքն ի միասին, չունին մեր մէջ այն հանգամանք զոր կը կրեն եւրոպական ազգաց մէջ։

Առաջին ենթադրութեամբ, չենք կրնար ըսել թէ մեր դպրոցք իրենց ուղղութեամբ եւրոպական դպրոցներէն տարբեր են, և այս պատճառաւ Կղերի և Դպրոցի կռիւ չունինք։ Եթէ եւրոպիոյ մէջ Կղերն այն պատճառաւ կը պահանջէ իւր իշխանութեան ներքեւ ունենալ դպրոցները, զի այս հաստատութեանց մէջ կը կազմուին նոր սերունդաց միտքերն ու սիրտն, և անոնց տիրողը կը տիրէ նաեւ նոր սերնդեան դաղափարաց և զգացմանց վրայ, մեր մէջ եւս դպրոցներն են այն հաստատութիւնք ուստից մեր նոր սերունդք կը ստանան իրենց դաղափարներ ու զգացումներ։ Հետեւապէս, բացատրելու համար թէ ի՞նչպէս Կղերի և Դպրոցի կռիւը գոյութիւն չունի մեր մէջ, պարտինք երկրորդ ենթադրութիւնն ընդունիլ, և ըսել թէ, այս ցաւալի կռիւ, Պիզմարք իշխանի այս Բուլլոթոֆէն, կամ Լոսսոսորուն նոյնը գոյութիւն չունի մեր մէջ, զի կղերն ի մեզ չի կրեր նոյն հանգամանքներ զորս կը ներկայացնէ եւրոպական կղերը։

* * *

Եւ աստ, փոքրիկ բաղդատութիւն մը։—

Յորմէ հետէ լատին կղերը, մանաւանդ բարձրագոյն դասը կորոյս իւր ժողովրդային հանգամանք, և եղաւ ժողովրդէն անջատ դասակարգութիւն (քասթ) մը, կը տեսնենք թէ ջանադիր եղաւ տիրապետել ժողովրդեան խղճին վրայ, և նիւթական ու քաղաքական իշխանութիւնը կցելիւր բարոյական իշխանութեան, իրարու միջոց այս վերջինը ամրանդելու։ Եւրոպական պատմութեան ամբողջ ընթացք մ'է այս իշխանութեան ստացման և պահպանման համար կղերին ժողովրդոյ և պետութեանց ազատութեան դէմ մղած կռուոց պատմութիւն։ Պապերը լատին կղերին բարձրագոյն հրամանատարներն էին ժողովրդեան խղճին և քաղաքական իրաւանց դէմ մղեալ այս երկարատեւ ճակատամարտի մէջ։ Բողոքականութեան ծագումն իրապէս պարտութիւն մը չեղաւ այս պապական իշխանութեան համար, որ կրնար իրմէ անջատեալներն իրրեւ նոյնչափ ապրատամիներ կամ դասալիքներ միայն նը-կատել։ Բայց այս դարուս մէջ, վերջինական պարտութեան մը աւելի մեծ հարուած մը կրեց պապական իշխանութիւնը։ Քաղաքական տիրապետութիւնը կորուսանելով, Պապութիւնը կորոյս իւր զօրութեան մեծագոյն զէնքը։ Բայց լատին կղերն ինք դեռ պարտութիւն չի խոստովանիր, և ամենուրեք հեռամուտ է պատրաստել վրիժառութեան միջոցներ։ Իտալիոյ դէպքերէն իրաբանալ, ջանադիր է ժողովրդոյ մէջ առաւել եւս զօրացնել իւր տիրապետութեան կապերն։ Այս զգացումն է որ կը մղէ զնա ազդուապէս պահանջելու կամ պահպանելու դպրոցոյց մէջ հսկողութեան և ուսուցչութեան պաշտօններն ու իրաւունքները։ Զի նոր սերունդն իւր ուղղութեան պէս կրթելով, կը բաղմացնէ իւր ազդաց կուսակցաց թիւը։

Դարավ բողոքական կղերին։ Ամենք կը սիրեն ենթադրել թէ Եւրոպիոյ մէջ, բողոքական կղերը կաթոլիկ կղերէն անպատճառ տարբեր դիրք մ'ունի։ Իբր թէ մին ծայրայեղ յետադէմ է, միւսն ալ ազատամտութեան վերջին ծայրն հասած է, կամ եթէ մին կը բռնանայ ժողովրդոյ խղճին վրայ, միւսն այնպիսի ձգտում մը չունի բնաւ։ Բայց բողոքական կղերին ո՛չ պատմութիւնն, ո՛չ ալ այժմեան ընթացքը կ'արդարացնէ այդպիսի տեսութիւն մը։ Արդարեւ, բողոքական կղերին մեծամասնութիւնը լատին կղերին մեծամասնութենէն աւելի աղատամիտ է, և աւելի բարեկամ՝ ժողովրդային աղատութեանց։ Բայց լատին Եկեղեցւոյ շատ աւանդութիւնք մնացած են բողոքական եկեղեցեաց մէջ, մանաւանդ Անգլիոյ Եպիսկոպոսական Եկեղեցւոյն մէջ, որ Պետական Եկեղեցի է։ Ակնկիրան կը զերք լատին կղերէն նուազ չաչխատիր իւր ձեռաց մէջ պահելու օրթոտոքս Անգլիացւոց կրթութեան գործն։

Իսկ Ռուսիոյ Յոյն Օրթոտոքս եկեղեցին բոլորովին Կայսերական եկեղեցի մ'է, հին Բիւզանդիոնի եկեղեցւոյն նման։ Իրեն Պետ կ'ընդունի Զարն, և հրաւ գործիք է կայսերական իշխանութեան ձեռաց մէջ՝ ժողովուրդը պահպանողական յետադէմ ուղղութեան մը և կոյր հնազանդութեան մը մէջ պահելու համար։ Երբ կը կարդանք թէ ռուս կառավարութիւնը ռուսական յոյն կղերին յանձներ է նախակրթարանները, այս կը նշանակէ թէ իւր հրամանաց ներքեւ գործող վեղարաւոր պաշտօնեաներն ուսուցիչ և ուսուցչապետ կարգեր է համայն երկրին վարժարանաց, որպէս զի զինուորական մը ճարտարութեամբ ու հաւատարմութեամբ ուսուցանեն Ռուսիոյ նոր սերնդեան պատկառ կալ Վեհափառ Զարին և գործադրել նորա բոլոր հրամաններ։ Ռուս կղերն յօժարութեամբ կը կատարէ այս երկրորդական դեր։ զի ի վոխարէն նիւթական և [illegible] շատ չնորհներ կը գտնէ Զարին կառավարութենէն։

* * *

Հայոց մէջ կղերին կազմութիւնն ու պաշտօնը տարբեր եղած են սկիզբէն ի վեր։ Ժողովրդականութիւն և ազգայնութիւն այս Մարմնոյ երկու դլխաւոր հանգամանքներն եղած են։ Ժողովրդականութիւն ըսելով կը հասկնանք այն հանգամանք, որով կղերը՝ զատ դասակարգի մը բաժնուելով՝ չի հեռանար ժողովրդէն, այլ իւր ընարութեամբ, կոչմամբ և պաշտօնավարութեան եղանակաւ՝ կապուած կը մնայ ժողովրդեան հետ։ Ազգայնութիւն ըսելով ալ կ'իմանանք այն հանգամանք, որով Ազգի մը իդէալէն տարբեր իդէալ չունենար նորա կղերական մարմինը։ Թէ ի՞նչպէս հայ կղերն ստացեր է այս թանկագին հանգամանքներ, լրագրական կարճ յօդուածի մը նիւթը չէ քննել այս կէտ։ Բայց կը հաստատենք իրողութիւնը թէ, հայ կղերին շահն ընդդէմ չլլնելով Ազգին շահուց, պէտք չունի իւր գաղափարաց հպատակող սերունդ մը պատրաստելու, որպէս զի ապա իւր շահուց գործիք ընէ զայն։ Կը կարծենք թէ այս իրողութեան մէջ իսկ պատճառն որոնել՝ Կղերի և Դպրոցի կռուոյն բացակայութիւնը մեր մէջէ։

Արդէն, խնդրոյն գործնական դժուարութիւնները յուծուած են ձեռամբ բարեյիշատակ հեղինակաց Ազգային Սահմանադրութեան, որ առանց կղերային ընդդիմութեանց բարելաւ աշխարհականաց յանձնած է դպրոցները, աշխարհականներէ կազմել տալով ազգային կրթութեան վրայ հսկող բոլոր պաշտօնէութիւնները, Ուսումնական Խորհուրդէն սկսեալ մինչեւ դպրոցաց Հոգաբարձութիւնները։ Կրթութեան աշխարհականացումը մեր մէջ կատարեալ գործողութիւն մ'է արդէն՝ չնորհիւ Սահմանադրութեան։ Բայց, ինչպէս ուրիշ առթիւ բացատրած ենք, Սահմանադրութիւնն ո՛չ մէկ սկզբունք հաստատած է որ մեր մէջ արդէն կիրառութիւն չունենար ո՛ր և է ձեւի ներքեւ։ Հետեւապէս, տնօրինելով որ աշխարհականք վարեն դպրոցներն, յեղափոխութիւն մ'ի գործ չէ դրած, անտես ընելով Կղերին ըստացած իրաւունքները։

Սակայն, ծայրայեղութիւններէ պէտք է զգուշանանք։ Եթէ առաւելութիւն մ'է որ ազգային դպրոցներն իւր [illegible] չունինք, պէ՞տք է մտածել որ զերծանինք այս առաւելութեամբ, մոռնալով ոսկեղեն պատուէրը. Ցառ Ղայսէր Կայսէր, և ՊԱՅՍՈՒՆՔ՝ Աստուծոյ։ եթէ կղերը կը ճանչէ աշխարհական իրաւութեան սահմաններն ի մասին ազգային կրթութեան, ո՛չ ապաքէն աշխարհական դասն եւս զարտի ճանչել կը-զերին իրաւասութեան սահմաններն այս միւնոյն գործոյ մէջ։ Բայց մեք կը տեսնենք թէ կան մեծ և փոքր հայ վարժարաններ, ուր կրօնագիտութեան և բարոյագիտութեան ուսում կա՛մ բնաւ չկայ և կամ շատ անկարեւոր տեղ մը կը բռնէ։ Սահմանադրութիւնն, որ աշխարհականացուցած է ազգային կրթութիւնը, վերապահած է սակայն այս յոյժ կարեւոր կէտ, պաշտօն տալով կրօնական ժողովոյ՝ հսկել ազգ. վարժարանաց մէջ աւանդուած կրօնական դաստիարակութեան վրայ, և կաղմել անոր տարրերը։ Կրօնական իշխանութեան այս իրաւասութիւնն և մեր զաւակաց մտային և ֆիզիքական կրթութեան մը հետ կրօնային և բարոյական խնամեալ կրթութիւն մը տալու այս բացայայտ պէտքն է առհա որ անտես կ'առնուին ուրեք ուրեք։ Ծայրայեղութիւն մ'է այս, զոր մեք յոյժ ցաւալի և պարսաւելի կը գտնենք, Կրօնական ժողովոյ, Ուսումնական Խորհրդոյ և Դպրոցական Հոգաբարձութեանց ուշադրութիւնն հրաւիրելով այս կարգի անպատեհութեանց վրայ։ Հայ ընկերութեան համար մեծ չարիք մը կը լլնի եթէ նոր սերունդը դպրոցներէն ելնէ զուրկ ամեն կրօնային և բարոյական սկզբունքներէ, և թերահաւատութեան կամ անկրօնութեան սերմերով վարակեալ։ Աչքէ՛ի Խմբագրութիւնն երբեք կրօնային մոլեռանդութեան փորձեր չէ տուած, ուստի ապահով ենք թէ մեր այս տողեր այդ մտօք չպիտի մեկնուին բնաւ։

ԹԵՐԹՕՆ ԱՐԵՒԵԼԻՔԻ

)(70)(

ՅՈՐԹՈՒՆՔ ՏԻՒ ՊՈՒԱՆՈՊԷ

ՊԱՐՈՆ ԼԸՔՈՔԻ ԾԵՐՈՒԹԻՒՆԸ

ՄԱՍՆ ԱՌԱՋԻՆ

ՊԱՐՈՆ ԼԸՔՈՔ ԻՆՔԶԻՆՔ ԿԸ ԵԱՏԵՍԻ

ԺԲ.

Այս խաղի թուղթ, զոր անոր կուրծքին վրայ դամեցիք, ժամանակաւ ըրած երդումներուն յիշատակ մ'էր։ Առիք զայն ներքնասենեկի սեղանին վրայէն, Մարիի ցոյց տուիք կշտամբելով անոր երդմնադրժութիւնն, ամբաստանելով զայն թէ ձեր հակառակորդին վրայ մտածելով շարած էր այն թուղթերն, որոց մէջ երջանկութեան դուշակութիւններ կը կարդար, և ձեր կատաղութիւնն առաւել եւս բորբոքելով թուղթն և սիրտը մէկ հարուածով ծակեցիք։

Այս կերպիւ կատարուեցան այդ երկու ոճիրք, այնպէս չէ՞։

Լուի Լբքոք յոյժ դունատ էր. բայց չխոնարհեցուց աչերն և ըսաւ անսասան ձայնիւ.

—Ներդնում առաջի Աստուծոյ թէ ես չպանեցի զՄարի Ֆասիթ։

Սառնային լռութիւն մը տիրեց այս պատասխանի վրայ։ Հասարակութիւնն ոչ եւս կը չնչէր։ Համոզումը կազմուած էր։

Երդուեալ դատաւորաց վճիռը կրնար ուշանալ։ Ամբաստանեալն արդէն դատապարտուած էր։

Այս տեսարանին տպաւորութիւնը քիչ մը թեթեւցնելու համար՝ պաշտպան փաստաբանն ոտքի վրայ ելնելով խնդրեց նախագահէն որ հաճի յայտնել թէ այս նամակ անծանօթ անձի մը ձեռօք եկած է ի դատարան։

Եւ աւելցուց։

—Կ'աղաչեմ զտէր դատաւորները դիտել, թէ իրենց ներկայացած ենթադրութեան մէջ անհնարին է մեկնել թէ ամբաստանեալն ի՞նչպէս կրցաւ արկղ մը պատրաստ ունենալ դիակը վերցնել տանելու համար, որովհետեւ չէր նախատեսեր այն տեսարանն որ Պ. Լէօրէոյի հանդիպելուն հետեւանքն եղած է։

Նմանապէս չկրնար ընդունուիլ թէ խուլ-համրն ալ հեռը տարած էր...

—Այդ փաստերը ձեր պաշտպանական ճառին ժամանակ կրնաք գործածել, բուռ նախագահն ընդմիջելով։

Պարտիմ սակայն յիշեցնել ձեզ թէ արկղը Մարի Ֆասիթին էր, և ըսել ձեզ թէ Լբքոք, ոճիրը գործելէ յետոյ, կրնար երթալ և խուլ-համրը բերել։

Ամբաստանեա՛լ, բան մ'ունի՞ք աւելցնելու։

—Զունիմ, պարո՛ն։

—Կրնաք նստիլ։ Այժմ վկայները պիտի լսենք։

Բարապանը կոչեց զանունք։ Շատ աւոր չէին։ Ամբաստանութիւնը զանունք միայն կոչած էր, որք անհրաժեշտ էին։ Ամբաստանեալը վկայ կոչած չէր բնաւ։

Միակ վկայն զոր ինքզինք պաշտպանելու համար պիտի կրնար կոչել, խուլ-համրն, անհետ եղած էր։

Նախ ապահովութեան պետը լսուեցաւ, որ՝ մեծ չափաւորութեամբ՝ բայց և յոյժ հաստատողաբար վկայեց ամենակարեւոր կէտի մը վրայ։ Ցայտնեց թէ ինքն և իւր դործակիցը, մասնաւորապէս այն որ այժմ փախած էր, կատարելապէս ճանչցած էին զԼուի Լբքոք, որ ոճրին հետեւեալ օրն Արպալէթի փողոցի պարմն եկած էր։

Ածխավաճառն և կինն այնչափ որոշապէս չվկայեցին։ Տեսած էին որ ամբաստանելոյն նման լաւ հագուած պարոն մը քանիցս անգամ հոն եկած էր, բայց չէին կրնար ապահովապէս հաստատել թէ նոյն իսկ ամբաստանեալն էր։

Անգլիացի դրպանահոյզն ալ ըսաւ թէ բնաւ չէր ճանչեր զՄարի Ֆասիթ, և թէ ինք բան մը դրած չէր թղթապանակին մէջ, յայտարարութիւն մը, որոյ վրայ արդէն կասկածող չկար։

Յետոյ ներկայացան ուրիշ անկարեւոր վկայք. սպանեալ կնոջ հետ առուտուր ընողներն, որք մեծ բան մը չէին գիտեր անոր սովորութեանց վրայ. Պ. Լէօրէոյի երկու բարեկամք, պարկեշտ վաճառականք, որ անոր առեւտրական ուղղութիւնը ներբողելով՝ յայտարարեցին թէ ամենափոքր կասկած մ'ունեցած չէին Մարի Ֆասիթի հետ ունեցած յարաբերութեան վրայ. լուսանկարիչն, որ կնոջ պատկերն հանած էր. հարիւրաւոր, որ տանը տուրքերուն դումարն ստացած էր Ամբլիայէն. Մոն-Թարոր փողոցի դռնապանն, որ հաւատաց թէ իւր վարձակալն ոճրին հետեւեալ դիշերը ժամ երկուքին (կէս դիշերն երկու ժամանցած) տուն վերադարձած էր, և թէ երբէք կին ընդունած չէր յիւր բնակարան։

Ապա եկան փորձագէտ բժիշկներն, որք գիտնական բացատրութիւններ տուին սպանելոյ վերաբերուն և անոնց վերջին ճաչն և մահուան միջեւ անցած ժամանակին վրայ. դրի վարժապետներ, որ հասին ու բարակին վրայ ճառելով հաստատեցին վճռաբար թէ Մարի Ֆասիթի բնակարանին մէջ դբանուած նամակի հասցէն Լբքոքի ձեռագրին էր։

Յետոյ նամակ մը կարդացուեցաւ դրեալ ի տնօրէնէ անգլիական գիշերաթիկ վարժարանին, ուր ամբաստանեալն իւր առաջին ուսումն առած էր։ Կ'ըսէր թէ Լբքոք պատանին՝ իւր վարժարանը բնակած ժամանակ՝ բազմից կանոնազանցութիւն ըրած և քանի մը պատուաւոր դրացւոց աղջիկներն հրապուրել փորձած էր։

Կարդացուեցաւ նաեւ Հայտէլպերկի վարժապետին պատասխանն որ ցամմամբ կը հերքէր ամբաստանելոյն յայտարարութիւններն և բացարձակապէս կ'ուրանար իւր Պէթինա գտուելը երբէք հաճբէրոնէն բացած և ամբաստանելոյն հետ ուխտադրութիւն ըրած լլնելը։

Վերջապէս կոչուեցաւ օրիորդ Լբքոնթ։

Մայրը, հիւանդ լլնելով, չէր կրցած գալ ի դատական պաշտօնատուն, և խեղճ աղջիկն հարկադրուեր էր մենակ կրել դատարանին ներկայանալու վիշտն, յորմէ կրնային խնայել զինքն եթէ չյուսային թէ իւր ներկայութիւնը կրնար ամբաստանելոյն վրայ ազդեցութիւն ընել և բռնած դրութիւնը փոխել տալ։

Թերեզ յառաջ եկաւ միայնակ, սեւեր հագած, իբր թէ արդէն իւր նշանածին սուգը կը բռներ, և երեսն հաստ քողով մը ծածկած։

Ներս մտնելը տպաւորութիւն ըրաւ ունկնդրաց վրայ։

Ամեն աչերն անոր վրայ դարձան, ի բաց առեալ Լուի Լբքոքը որ ծռելով քանի մը խօսք փոխանակեց իւր փաստաբանին հետ։

Թերեւս կը յուսար որ Թերեզ չպիտի տեսնէր զինքն և ատեանն ալ չը պիտի ստիպէր զինք որ իւր պաշտած օրիորդին խօսք ուղղելու դառն կրստանքը կրեր։

Կը սխալէր։

Նախագահը մեծ ակնածութեամբ վարուեցաւ օրիորդ Լբքոնթի հետ։ Աթոռ մը բերել տուաւ անոր, ժամանակ թողուց սրտայուզութիւնն հանդարտելու, և ծայրագոյն քաղցրութեամբ հրաւիրեց երդում ընելէ առաջ բանալ երեսին քողն և հանել ձեռնոցներն։

—Օրիո՛րդ, ըսաւ յետոյ, հաճեցէք ըսել մեզ թէ յունվար 13ին իրիկունք Պ. Լբքոք ժամ քանի՞ն մեկնեցաւ ձեր տիկին մոր դահլիճէն։

—Ժամ ինուկէսին, կարծեմ՝, պատասխանեց մանկամարդուհին հազիւ լսելի եղող ձայնիւ։

—Եւ հետեւեալ յունվար 14ին իրիկո՞ւնը։

—Ժամ տասնին։

—Ձշմարիտ է ձեր ըսածն, օրիո՛րդ, և ատեանը չնորհակալութիւն կը յայտնէ ձեզ՝ հաստատելով այն սխալուր վճռակ յորում կը գտնուիք։

Բայց աւելի բան մը կ'սպասէ ձեզ։ Կը յուսայ որ կը հաճիք լուսաւորել զինք Պ. Լբքոքի ղդացմանց վրայ։

Թերեզ ժպտունեցաւ և չպատասխանեց։

—Բացատրեմ ըսածս, յարեց նախագահը։ Մեր առջեւ մարդ մը կայ, որոյ կեանքն անստգիւտ եղած կ'երեւի մինչեւ օրն այն ոճրին որով ամբաստանեալ է։ Ոչ ոք կայ հոս որ ուրախ չլլնի անոր արդարացումը լսելով. բայց նա չուզեր ընել, և միայն կ'ուրանայ, մինչեւ իսկ ակներեւ ճշմարտութիւն։

Իրաւունք չունի՞նք հարցնելու թէ անհասկանալի զգացում մը կը տիրէ անոր վրայ. Թերեւս կը վանայ խոստովանիլ սխալ մը, հարիւրապատիկ թեթեւ քան զայն սպանութիւններն որովք ամբաստանեալ է, բայց գուցէ ծանր կուգայ իրեն խոստովանիլ։

Եթէ ճշմարտութիւնը խոստովանի, անշուշտ նուազ մեղապարտ պիտի երեւի։ Իսկ եթէ յամառի ուրանալ, յայնժամ պէտք է հաւատալ թէ բնաւ մեղմացուցիչ պարագայ չունի ընդունելու տալու։

—Ես աներկրայեմ երբէք թէ սուտ խօսած չէ, մրմնջեց օրիորդ Լբքոնթ։

—Իցի՛ւ թէ դատաւոր տեարք բարեժանորդ լինեին ձեր այդ համոզման, օրիո՛րդ։ Եւ այժմ կ'աղաչեմ զձեզ պատասխանել հարցման մը, և սխալ չը հասկնալ նպատակս որոյ համար կ'ուղղեմ ձեզ։

(Շարունակելի)

ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ

ԵՐԿԱԹՈՒՂԵՍՑ ԽՆԴԻՐԸ

Բ. Դրան և Պ. Հիրշի միջեւ դեռ համաձայնութիւն չգոյացաւ երկաթուղեայ միացման խնդրոյն վրայ։ Գրեցինք արդէն թէ Բ. Դուռը զանազան պայմաններ դրած է, Բուլգարիի երկաթուղիներն իւր ուղղակի իշխանութեան ներքեւ առնլու և շահերէն բաժին մը ստանալու հիման վրայ։ Շաբաթ օրը տարածուած լրոյ նայելով, Բ. Դուռը ծանուցած է Պ. Հիրշի, որ եղեռ մինչեւ նոյմ. 4 (վաղը) չընդունի իւր առաջարկած բոլոր պայմաններ, Բուլգարիի երկաթուղիք պիտի դրաւուին Օսմ. իշխանութեան կողմէ։ Խընդիրն այսպէս յոյժ փափուկ և ինճուտ հանգամանք մը ստացած է, և Լիւբէկ չափաղանց ծանր և վտանգաւոր կը գտնէ Բ. Դրան որոշումն։ Նախ քան այս կառավարական դեկուցումը, Պ. Հիրշ հեռագրած էր Կ. Պոլիս, թէ կը հաւանի Բուլգարիի երկաթուղեաց աւրստրական ճեմեան Ճեան օսմանեան ընկերութեան մը վերածմանն, առանց պայման դնելու որ նախապէս իւր հաշիւը կարգադրուին։ Պ. Հիրշի կողմէ վարձուած թերթեր զայս կը նկատեն իբրեւ որոշ ապացոյց մը նորա կողմէ որ և է արգելք այլ եւս չի տեսնուիր համաձայնութեան մը գոյացման և միացման գծին շինութեան։ Պ. Հիրշ հաւաներ է միանգամայն Բուլգարիի երկաթուղեաց շահերուն օսմ. կառավարութեան և ընկերութեան միջեւ բաժանման, ըստ առաջարկութեանց Բ. Դրան։ Ինչպէս կ'երեւի, խնդիրն հասած է այնպիսի վիճակ մը, ուր երկար ժամանակ չի կրնար կենալ առանց որոշման մը մը յանգելու։ Մի կողմէ, Աւրստրիա պահանջում դիրք մ'ունի։ Միւս կողմէ, եթէ ստոյգ են Պ. Հիրշի տրամադրութեանց նկատմամբ տրուած տեղեկութիւնք, այս խնդրոյն եզմագէտ և շահագէտ շահ կը գտնէ օսմ. կառավարութեան հետ համաձայնութեան մը գալու մէջ, և ի վերջոյ, Բ. Դրան քաղաքական շահն եւս կը պահանջէ որ իւր մէկ դաշնագրային յանձնառում պայմանեալ ժամանակին մէջ ի գործ դրուի։ Տեսնե՛նք սակայն թէ առաջիկայ մի քանի աւուրց մէջ խընդիրն ի՞նչ նոր երեւոյթ պիտի ստանայ։

ՀԱՆԱՐՀԱՆ ՏԵՂԵԿՈՒԹԻՒՆԵՐ

ՏՈՒՆՍԷՆ. Դանուբեան կառավարութեան Պետերն այս օրերս հրատարակեցին Ջերմ հրաւէր մը, ընտրողաց ուղղեալ, որով կը յորդորեն զանոնք մեծագոյն ընդհանուր ընտրութեան մէջ մեծագոյն ջանքեր ընելու՝ կղերական միացեալ կուսակցութեանց յաղթելու համար, որք կ'ուզեն փոխել հանրային կրթութեան օրէնքն և Հոլանտան խորասուզել նոյն վիճակի մէջ ուր ինկած է Պելճիա։

ՌՈՒՍԻԱ. Ըստ նորագոյն լրոց, Բեռլրբսպուրգի միջնաբերդին մէջ ի կախաղան հանուած Ոչնչականաց մէջ չէին տիկնաց Ֆիկներ և Վ.ոլքէնշդան, որոց մահապարտութեան դատավճիռը Զարը վերջին ժամուն փոխած է ցկեանս աշխատութեան ի Սիբերիա։ Կախաղան հանուած են միայն երկու ոչնչական սպայք։

ՌՈՒՄԱՆԻԱ ԵՒ ՊՈՒԼԿԱՐԻԱ. Տօպրուճայի սահմանագլխոց և Արաղ Թաղեայի խնդիրը դեռ վերջնապէս կարգադրուած չէ ռումն և պուլկար կառավարութեանց միջեւ։ Բայց Ալէքսանդր իշխանին ի Սոֆիա Ռումանիոյ թագաւորին հետ տեսակցութեան միջոցին կարգադրութեան մը սկզբանց մասին համաձայնութիւն ղոյացած լինելով, երկու կառավարութիւնք այս մասնաւոր ծրագիր մը պիտի ներկայեն իրենց Խորհրդարանաց։

ԿԵԴՐՈՆԱԿԱՆ ԱՍԻԱ. Թաչքենտ վաճառական մը ռուս կառավարութենէն արտօնութիւն խնդրած է երկաթուղեայ մը շինութեան, որով իրարու պիտի կցուին Կեդր. Ասիոյ սա կարեւոր կեդրոնք, Գըզըլ Արվադ, Ասգապատ, Մերվ, Պուրտալը, Սըմըրղանտ և Թաչքենտ։ Դիտմամբ լրան, 32,500,000 բուպլ, պիտի հայթայթուի բաժնեթուղթեր հանելով, որոց 100 ին 3 տոկոսի վճարումը պէտք է երաշխաւորի ռուս կառավարութենէն։

ԵԼԵՒՄՈՒՏՔ ՀԻՆԱՍՏԱՆԻ. Բեքինի կառավարութիւնն այս օրերս 3,000,000 տալարի փոխառութիւն մը կնքեց Քանդոնի շինացի վաճառականներէն, 93 առ 100 գնով, որ մեծ վստահութիւն ցոյց կուտայ՝ իրաց այժմեան անկարգ վիճակին մէջ։ Ասոր պատճառը սա է թէ Հնդիստան, որ պետական պարտք չունի բաղդատմամբ ուրիշ երկիրներու, անցեալ յունիսին վճարեց 1877 ին կնքած պարտուց վերջին մասն, և օգոստոսին վճարեց վերջին մասն այն պարտուց զոր 1878 ին կնքած էր։ Վերջին վճարումմը կը մնար ընել առաջիկայ փետրուն։

ՄՈՆԴԻ ԲԱՐԼՕ. Այս միջազգային խաղարան, որոյ պատճառած տպեւոր ու դայթակղութեանց վրայ առիթներ ունեցածենք խօսելու, թէեւ շատ հակառակորդներ ունի, բայց կաշառուած և չկաշառուած պաշտպաններ ալ ունի։ Սոցա մեծ վասն այն է թէ Ֆրանսական կառավարութիւնն իւր երկրի մէջ իակ կը թոյլատրէ զաղտնի խաղարաններու գոյութիւնը։ Բայց Բարիզի ոստիկանութիւնը վերջերս խիստ միջոցներ ձեռք առաւ, որք ո՛չ եւս այդպիսի պատրուակ մը պիտի ընծայեն Մոնդէ Բարլոյի պաշտպաններուն։ Ոստիկանութիւնը փակեց կարգ մը «ակումբ»ներ (բէյ-ոշ), որք իրապէս խաղարաններ էին։ Անցեալ հինգշաբթի ոստիկանութիւնը ներկայացաւ Ռիւ-դէ Մոբէյ («Մարտիրոսաց փողոց») ին մէջ գիշերուան մը, ուր կը պատմուի թէ խաղամոլ մը մէկ գիշերուան մէջ 5,000 ֆրանք կորուսեր էր։ Ակումբին դուռն ուշ բացուեցաւ, և տեսնուեցաւ թէ ներսի մարդիկ ուտելու և խմելու կը զբաղէին, և խաղաթուղթի և գրամի նշան իսկ չի կար։ Բայցայրած թուղթի սաստիկ հոտ մը առնլով, ոստիկանք խոհարանը գնացին, ուր կրակարանին մէջ տեսան բազմաթիւ թղթածարներու այրած մնացորդներ, զոր հաւաքեցին, և ձերբակալեցին ակումբին մարդիկը։

ԱԶԳԱՅԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

Կըսեն, թէ չորեքշաբթի Խառն ժողով պիտի դումարի, և Քաղաքական ժողովոյ Ատենապետ Վսեմ. Սիմոն պէյ Մագուստեան նոյն օրը տեղեկութիւն պիտի տայ ժողովին՝ Ամեն. Սրբազան Պատրիարք Հօր հետ ըրած բանակցութեանց արդեանց վրայ։

Եռանեն թէ Նորին Վսեմութիւնն անցեալ չորեքշաբթի Քաղաքական ժողովի հրաւիրել պատշաճ դատեր է, յիշեալ բանակցութիւնը լրացնելու և Խառն ժողովոյ հաղորդելու համար։

Կըսեն նաև, թէ Ամեն. Սրբազան Պատրիարք Հայրը Վսեմ. Սիմոն պէյի յանձնած է իւր հրաժարագրերն՝ ուղեալ առ Ազգային Երեսփոխանական և առ Խառն ժողովս։

Ցնտեսական խորհուրդն, ըստ յանձնարարութեան Քաղաքական ժողովոյ, իւր մէկ երկու անդամից յանձնած էր Ղալաթիոյ Թաղական խորհրդարանն երթալ, և քննել թաղային խնդրոց համար քանի մը շաբաթ յառաջ առ ազգային Վարչութիւնն հանդիր մատուցանող անձանց Թաղական լինելն և ազգային տուրքէ պարտք ունենալը կամ չունենալն։ Ուրբաթ օր դացեր են յիշեալ խորհրդականք, սակայն ոչ զոք գտնելով հանդիպելն ստորագրողներէն, որոշեր են վաղը վերստին երթալ կատարել այդ քննութիւնը։

Հայոց Միացեալ ընկերութեանց Կեդրոնական Ընդհանուր ժողովոյ նիստ երէկ տեղի ունեցաւ։ Երեսփոխանաց ուշ դալուն պատճառաւ ատենը բացուեցաւ ի ժամ 8՝ թէեւ ժամը 6 որոշուած էր՝ 16 երեսփոխանաց ներկայութեամբ և նախագահութեամբ Թորոսեան Յովհաննէս էֆէնտիի։

Անցեալ նստի տեսնողութիւնն կարդացուեցաւ և հաստատեցաւ։ Օրէնսդիր Խորհրդոյն ընտրուեցաւ Մանուկեան Մկրտիչ էֆէնտին և Դեր-Ատեհոդպիր Խիտասէրտի Մաքսուտ էֆէնտին։

Արշակունի Յովհաննէս էֆէնտի, որոյ Դեր-Նախագահութենէն տուած հրաժարականն ընդունուած ըլլալով, իրեն շնորհակալութեան քուէ տրուեցաւ, կուղէր հրաժարիլ նաեւ երեսփոխանութենէ, բայց ժողովին չընդունեց զայն, հետեւաբար Արշակունի էֆէնտին կը մնայ միշտ իւր սոյն վերջին պաշտօնին մէջ։

Այսպէս Տնօրէն ժողովոյ հրաժարեալ 3 անդամոց հրաժարականներն ընդունուելով, անոնց տեղ նորեր ընտրուեցան։

Կարդացուեցաւ Տնօրէն ժողովոյ մի տեղեկագիրն՝ ի մասին իւր քառամեայ գործառնութեանց։

Տնօրէն ժողովն իւր այդ տեղեկագրովկը գանգատէր՝ թէ ընկերութեան բաժանարգաթիւն օր ըստ օրէ նուազելու վրայ է. թէ՝ գաւառացիք անտարբերութիւն ցոյց կուտան այս մասին, ի բաց առեալ Թոմասոյի մասնաճիւղն, որոյ Հայոց Միացեալ ընկերութեանց մասուցած ծառայութիւններն գնահատելի են. թէ՝ Զմիւռնիան իսկ, որ այդ տեսակ ազգային գործոց մէջ առաջնութիւն մը ցոյց կուտար միշտ, այնքան վոյթ չտանիր սոյն ազգօգուտ հաստատութեան բարգաւաճման. կը ծանուցանէր, թէ՝ Ադդան. Հայոց հեռագրի վարժարանէն 2 չրջանաւարտ հայուհի եղած են այս տարի. թէ՝ Զմիւռնացի ազգային Միացեալ ընկերութեանց հետ նոր պայմանագրութիւն մը կնքելով՝ խոստացած են տարէ տարի 30 ական ոսկի տալ՝ սոյն հաստատութեան, և թէ՝ յապահովութիւն այդ տարեկան վճարման՝ 1600 հատ Բօնսլիտէ տուած են. թէ՝ Բօլանտքի վարժարանը վերաբացուած է, թէ՝ Զէյթունի երկսեռ վարժարանին չէնքն ու գոյքերն վերջին ապտակներ տալով միջոցին այրած լինելով, Տնօրէն ժողովը փութացած է անմիջապէս դրքեր եւ դպրոցական պիտոյք հասցնել անդ, հրահանգ տալով միանգամայն որ վարժարանը վերստին բացուի ուրիշ յարմար չէնքի մը մէջ. թէ Ազգանուէր Հայուհեաց ընկերութեան հետ բանակցութեան մէջ է նորէն կնքելու համար Բրիի ազգկանց վարժարանի վերաբերեալ պայմանագիրն, որ 4 տարուան պայմանաժամը լրացած էր. Տեղեկագիրն, ի վերջոյ կը յաւելուր, թէ ընկերութեան 84–85 տարւոյ եզմատցոյցը պատրաստուած ու յանձնուած է Եզմական Յանձնաժողովոյն. և թէ Հայոց Միացեալ ընկերութեանց տարեկան Տեղեկագիրը քիչ ատենէն պիտի հրատարակուի։

Տեղեկագիրը՝ զոր կարդաց Տնօրէն ժողովոյ անդամներէն Թ. Պերպերեան էֆէնտին, շնորհակալութեամբ ընդունուեցաւ երեսփոխանաց կողմէն։

Այսպէս ժողովն եզմատցոյցի խնդրոյն անցնելով, լսեց Եզմական Յանձնաժողովոյ տեղեկագիրն, որ կը յայտնէր թէ ընկերութեան այս տարուան հաստատից գումարը կը հասնէր 3134 ոսկւոյ և 79 ½ զրուշի. իսկ ծախուց գումարը 3413 ոսկւոյ և 27 զրուշի, (ի միասին հաշուելով 390 ոսկւոյ և 56 զրուշի պահեստի գումարն), որով ընկերութեան ներկայ չրջանի բացն է 278 ոսկի և 47 ½ զրուշ։ Եզմական Յանձնաժողովն իւր այդ տեղեկագրոյն մէջ գովեստիւք կը խօսէր Ազգ. Հայուհեաց և Բարեգործական ընկերութեանց, ինչպէս նաեւ Սովետոյ արդիւնաբեր Յանձնաժողովոյ և այն տարեն ազգային մարմնոց և հաստատութեանց վրայ, յորոց միշտ ազգակցութիւն գտած են Միացեալ ընկերութիւնք. մասնաւորապէս գոհութեամբ յիշելով Ադա Սանասարեանցի կողմէն Միացեալ ընկերութեանց եղած տարեկան 1000 ֆրանքի գումարն, իսկ և փափաք կը յայտնէր, որ այդ ազգասէր ուսուհայն չատ հետեւողներ ունենար իրեն՝ ազգին մէջ։ Եզմական Յանձնաժողովն կուսարտէր իւր տեղեկագիրն՝ կոչուն ընելով ազգայնոց, որ իրենց ազնկութեամբ քաջալերեն Միացեալ ընկերութիւններն, որք այնքան օգտակար եղած են ազգին բարոյական յառաջդիմութեան։

Այդ տեղեկագիրն, որ կարեւոր մասերը պիտի հրատարակուին լրագրոյս մէջ յառաջիկային, իւր ամբողջութեամբն ընդունուեցաւ Ժողովոյն կողմէն։

Ի վերջոյ՝ 35–34 տարւոյ հաշիւներն քննելու պաշտօնով հաշուեքննիչ մասնախմբին Ս. Կարմեցաւ հետեւեալ անձերէ, որք են

Յովհաննէս էֆ. Շնորհեան
Պօղոս » Թորգոմեան
Պօղոս » Աւգերեան
Գէորգ » Թօփալեան
Եղեկիել » Մօսուիչեան

Դիւանական թղթակցութեանց մէջ, գաւառական վարժարանց փոխ-տեսուչ Մ. Միրախորեան էֆէնտիի կողմէն ուղղուած գրութիւն մը կարդացուեցաւ, սակայն ժողովին Տնօրէն ժողովոյ բացատրութիւններն լսելէ յետոյ, նախավճռով մը մերժեց անոր նկատումն։

Ժողովոյ օրակարգն սպառած ըլլալով, ատենը փակուեցաւ ի ժամ 11 ½։

Խիղանու Ուսումնասիրաց ընկերութեան Ընդհանուր ժողովն երեկ գումարուելով ի մատենադարանի Ղալաթիոյ, կազմեց իւր դիւանն՝ որ է,

Ա. Ատենապետ.—Թադէոս էֆէնտի Բագրատունի

Բ. Ատենապետ.—Վահրամ էֆէնտի Մարգարեան

Ա. Ատենադպիր.—Յովհան էֆէնտի Փալագաշեան

Բ. Ատենադպիր.—Տիգրան էֆէնտի Փափազեան

Ա. Զ Դ

Գործի մէջ փորձառու երիտասարդ մը կը փափաքի պաշտօն մը դտնել մայրաքաղաքիս մէջ կամ դրսերը։ Դիմեսցեն Տոմարապետութիւն. Ցիրանաբէնց և Հայերէն լեզուներով նամակագրութիւն։ Ձեռնհաս է նաեւ վաճառատան մը ներկայացուցիչը լինելու։ Ունի լաւ յանձնարարական և պատուաւոր երաշխաւորութիւն։ Լաւ ճանչելով սոյն երիտասարդն, յատկապէս յանձնարարմամբ ընս, այն պատուաւոր վաճառականաց որք կը փափաքին քան ամենայնի ընտիր պաշտօնեայ մ'ունենալ։

Ուզողը կրնայ լրագրոյս գրասենեակն տեղեկութիւն ստանալ։

ՆԵՐՔԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

Իւլայի Երկրորդ ատիճան տրուեցաւ՝ Ափրիկեան-Տրիպոլոյ տոմարակալ Շեբիկ էֆէնտիի։

Զորրորդ ատիճանի Օսմանիյէ յիշեալ նահանգի զօրաց մատակարար Ֆէրիտ պէյի։

Մայրաքաղաքիս Պարոկական դեսպանն այս շաբթու Սիմէնիայէն Պոլսոյ դեսպանատունը կիջնէ։

Օգոստ. Սուլթանը փափաքելով իւր հաւատարիմ ալխատաւորաց լուսանկար պատկերներն ունենալ, հրամայած է որ բոլոր նախարարք և բարձրաստիճան պաշտօնեայք մինչև Իւլա Սընրքիր Սանիի աստիճան ունեցողներն իրենց լուսանկարն հանել տալով՝ մէկ մէկ օրինակ մատուցանեն Ն. Վեհափառութեան։

Սուլթան Համիտ Կայսեր դեղարուեստից մասին ունեցած հմտութիւնն ու նուրբ ճաշակն յայտնի է. արդ, Ն. Վեհափառութիւնն հրամայեր է, կըսի Ֆար, որ սոյն լուսանկարք հանուին Ապտուլլահեան եղբարց գործարանէն, որք պատիւ կը բերեն երկրին, և արդէն եւրոպական համբաւ մը ստացած են։

——

Հանրային շինուածոց Նախարար Մեհմէտ Բայիրի փաշա՝ երէկ Օգոստ. Սուլթանին ներկայացաւ, ի շնորհակալութիւն իրեն շնորհեալ Վէզիրութեան աստիճանին համար։

Ռուսական դեսպան Պ. Նելիտոֆ այսօր Օգոստ. Սուլթանին պիտի մատուցանէ՝ Վ.Հ. Զարէն ընծայեալ պատուանշանը։

Հոլանտական նորեկ դեսպանն՝ որ անցեալ շաբթու Օգոստ. Սուլթանին պիտի մատուցանէր իւր պաշտօնագրերը, այս շաբթու պիտի ներկայանայ Նորին Վեհափառութեան։

Առեւտրական դաշնադրութեանց յանձնաժողովն՝ որ քնգ նախագահութեամբ երկրագործական և վաճառականական վերատեսուչ Պետրոս էֆէնտիի, նախընթաց օրը դարձեալ նիստ ընելով արտաքին գործոց պաշտօնատան մէջ՝ երկար ժամանակ խորհրդակցեցաւ։

Անցեալները ծանուցած էինք՝ Բեւրայի նախորդ կառավարիչ Պահրի փաշայի անպարտ լինելն առաջի դատական բաժնի պետական խորհրդոյ։ Թէրճեմանը—Հաղիգաթ այսօր գոհութեամբ կը հաստատէ յիշեալ փաշայի անպարտութեան լուրն, յուսալով որ ի մօտոյ ի պաշտօնէն կը հրատարակուի այս կարեւոր դատին վախճանը։

Ցայսմիկ է թէ մայրաքաղաքիս և արուարձանց մէջ գոց նամակի առաքումն արգիլուած է մի քանի տարիէ հետէ, վասն զի զեղծումներ կը գործուէին, և թղթատարական բաց տոմս կառաքուի։ Արդ, ըստ Նէօլօգոսի՝ թղթատարական վարչութիւնը նկատելով որ թղթատարական տոմսն եւս անսպատեհութեանց տեղի կուտայ և շատեր անստրագիր սպառնալիքներ կամ մատնութիւններ կընեն այլոց, որոշած է տեղական թղթատարութեան այս միջոցն եւս բառնալ։

Անցիոյ Նոր զօրքէն մաս մը նախընթաց օրը Պօլիս գալով՝ պէտք եղած տեղերը ղրկուեցան։

Աւստրիական դեսպանի խորհրդականը նախընթաց օրը Բ. Դուռն երթալով՝ տեսակցեցաւ արտաքին գործոց նախարարին հետ։

Դասթամունիի երմտական քննիչ Բումի էֆէնտի Պոլիս երթալով՝ սկսեր է քննել տեղւոյն հաշիւներն։

Ծովային վարժարանի ուսուցչապետ կարգեցաւ՝ յիշեալ վարժարանի ուսուցիչներէն Էյրէֆ էֆէնտի, հաղարապետութեան ատիճանաւ։

Ինչպէս կանխաւ ծանուցած էինք, շաբաթ առաւօտ հանդիսաւոր Պատարագ մատուցուեցաւ Ղալաթիոյ Ա.յ-Նիքոլա եկեղեցւոյն մէջ, Ս. Երասխմոսի տօնախմբութեան առթիւ, որ Բէֆալոնիոյ պաշտպան Սուրբն է։ Ցունաց Պատրիարք Տ. Յովակիմ Դ. ներկայ էր արարողութեան, և խուռն բազմութիւն յունաց, և Բէֆալօնիացի երեւելեաց լցուած էին եկեղեցին։ Պատարագ պատարագին, իւր իակ Ձեռօք մաս բաժնեց հանման ժողովրդեան որք կարգաւ կուգային աչն համբուրել։ Ապա Ն. Սրբազնութիւն սրահն ելաւ հանդիսելու ուր եկեղեցւոյ հոգաբարձութիւնն ու հանդիսականաց մէկ մասն ընթանալով, մեծ համակրանօք և ակնածանօք ունկնդրեցին նորա խօսքերուն։ Սոյն պատճառն թաղին յունական երկսեռ վարժարանի աշակերտք նախ ի պատիւ Օգոստ. Սուլթանին, ապա նորընտիր Պատրիարքին ձօնեալ երգեր երգեցին, որոց յայտարարեցին եռանդագին կեցցէներ, և Ն. Սրբազնութիւն սքարհին դուռն ելնելով, օրհնեց ժողովուրդն։

——

Մախսուսէի ընկերութիւնը կը շարունակէ թղթատարական վարչութենէն 6000 ոսկի պահանջել, իւր չգործածուած միջոցաւ վառնայի և Կ. Պոլսոյ միջեւ կատարուած երթեւեկութեանց համար, որք մուցուած չեն։

Կ. Պոլսոյ առեւտրական սենեակն ի մօտոյ պարբերական հանդէս մը պիտի հրատարակէ, Թուրքերէն և Ֆրանսերէն լեզուաւ։ Սոյն հրատարակութեան նպատակն է Թուրքիոյ արհեստական և առեւտրական զարգացման նպաստել։

Կիմանամք թէ բազմաթիւ արհեստաւորք խնդրագիր մատուցանելով առեւտրական պաշտօնատան, սիկառի թուղթի մեծավաճառք կը խնդրեն։ Այս առաջարկները կը քննուին յիշեալ պաշտօնատան մէջ։

Այս պահուս Պետական խորհրդոյ վաւերացման ենթարկեալ է նոր կանոնագիր մը որ իրաւունք կուտայ օսմանեան հիւպատոսաց՝ վաւերացնել ո՛և է դրօշակ կրող նաւուց անցագիրն, որք օսմանեան նաւահանգիստ մը երթալու սահմանեալ են։ Այս կերպով գանձելի գումարը կը հասնի 10 էն 12 հազար օսմանեան ոսկի։

Բերայի գրական Սիլլօղոսի նախագահն և գիւանի անդամք նախընթաց օրը Ֆէնէրի Պատրիարքարանն երթալով, իրենց շնորհաւորութիւնները մատուցին առ Նորընտիր Պատրիարքն։ Նախագահն այս առթիւ Նորին Սրբազնութեան մատոյց Սիլլօղոսի պատուոյ անդամակցութեան վկայագիրն։

Թուրքիոյ հելլենական հիւպատոսարանաց ընդհանուր Պ. Մաքէլարօքուլոս չարաթ օրն Ամենէնք ուղեւորեցաւ։

Սոֆիայէն կը գրեն առ Օսմանը թէ Պուլկար կանայք մեծ եռանդեամբ կ'աշխատին իրենց երկրին մէջ հանրային կրթութեան գործին։ Նախարարապետ Պ. Բարավէլօֆի տիկինք ձրիաբար պուլկար լեզուն կը դասախօսէ Սոֆիայի իգական մեծ վարժարանին մէջ, ուր պատմութեան դասախօսութիւն կընէ Նախորդ Նախարարապետի դուստրն՝ Օր. Զանքօֆ, որ Անգլիոյ մէջ ուսած է։

Իսդէրն Էքսբրէսի տեղեկն Պ. Ուիթէյքըր առեւտրական առաջին ատենի առջև ի գատ կոչուած էր իւր նախորդ քարտուղար Պ. Նիքօլայիրէսի կողմէ, որ 86 ոսկի կը պահանջէր իւր անվճար ամսաթոշակաց հաշւոյն։ Պ. Ուիթէյքըր դատարանին առջև երդում ըրած լինելով, թէ այդ տեսակ պարտք մը չունի ինքն, անպարտ արձակուած է։

ԲէյՀի վարչութիւնը դատ բացեր է, նկատելով որ Եգիպտոսի Խտիվն հրամայած է՝ յեգիպտոս ընդունիլ Ցունաստանէն զրկուած ծխախոտներն։

Եգիպտոսի դրամական տագնապին պատճառաւ, ըսած էր երէկ Թարիդ, հռչակաւոր Բարի դրամատունն ստիպուեր է դադարեցնել իւր վճարումներն, ի մեծ յուզումն վաճառականաց ու սեղանաւորաց, բայց յոյս կայ եղեր, թէ յիշեալ դրամատունը կարող պիտի լինի յառաջիկայի կարգադրել իւր պարտքերն։

——

Օսմանեան ընդհանուր պարտուց վարչութեան ընդհանուր քննիչ կարգեցաւ պետական խորհրդոյ վերաքննութեան ընդհանուր դատախազ Ֆէլիքս պէյ՝ փոխանակ Հասան պէյի, որ ԲէյՀի վարչութեան երկրորդ անօրէն անուանեցաւ։

Սէլանիկի նախորդ կուսակալին և այլ պաշտօնատարաց դատին վերաքննութիւնը կսկսի այս օրերս։

Մի քանի տարի առաջ Սէյյաղ անուն վաճառական մը բանկակի գործարան մը բացաւ Սէլանիկի մէջ. ուրիշներ անոր յաջողութիւնը տեսնելով, օրինակին հետեւեցան և այժմ բազմաթիւ գործարանք կան, ոգելից ըմպելեաց, դամի, բամպակի եւայլն, ինչպէս նաեւ շրջելարդ ֆաղաքներ։ Այս անգամ ալ Իսակ Մոտէանօ անուն հարուստ վաճառական մը մտադիր է ապակիի գործարան մը հաստատել։

Մեր ընթերցողաց ուշադրութիւնը կը հրաւիրենք լրագրոյս 4 որդ երեսի գլուխն հրատարակեալ Բարիզը ԲՐԼՆԹԱՆ վաճառատան Ազդին վրայ։

Նախընթաց օրը Թօփհանէի սպանդանոցէն կատաղի եղն մի փախչելով դոյլավաճառ մը զարկեր և այնպէս չարաչար վիրաւորեր է, որ խեղճ մարդն երէկ առաւօտ մեռեր է։

Ամոյսս 13ին երկուշաբթի օրը, Էտիրնէէն Տէտէ-Աղաճ ուղեւորող թըղթատար շոգեկառաց ներքեւ կոխուտուելով 15 տարեկան քրիստոնեայ տղեկ մը՝ անմիջապէս մեռեր է։

Արդէն ծանուցուեցաւ թէ Տօպրուճայի մահմետականք Բուլգարիայի կառավարութեան ձեռքէն կրած հալածանքնուն պատճառաւ, խմբովին Պուլկարիա կը գաղթեն և անոր Պոլիս կուգան։ Նաբաթ օրն այդ գաղթականներէն 4-5 ընտանիք եկան։

Կարապետ Սարաֆեան անուն դրամփոխ մը ուրբաթ օրը Խաղիւղլի Ղալաթիա կուգար ցանքի ճամբով, ծերունի բեռնակիր մը հետ, որուն յանձնած էր պարկ մը և մի քանի ծրարներ։ Երբ Օգ–Մէյտանի թէքքէին առջեւ հասան, ծովային վարժարանի աշակերտաց համալգեստով մի քանի երիտասարդք ասոնց վրայ յարձակեցան, հագուստները պատառեցին և 6 ոսկի արժողութեամբ ժամացոյցն ու չղթայն յափշտակեցին։ Փիչ վերջը յարձակեցան Անտոն անուն մարդու մը վրայ որ նոյն ճամբէն կանցնէր։ Թէքքէին մարդիկը աղմուկը լսելով, օգնութեան հասան, բայց չարագործք խոյս տուած էին արդէն։ Կարապետ, Անտոն և բեռնակիրն ոստոյակ պահականոցը երթալով եղելութիւնը պատմեցին. անտի Քասըմ փաշայի ոստիկանութեան զրկուեցան և ապա Կաղաթա Սէրայ։ Ցաբ, կը յարէ թէ Կարապետի ձախ ականջը խլացեր էր ընդունած հարուածներուն պատճառաւ։

Քոնեայի լրագիրը կը գրէ, թէ վերջին օրերս սատրի ցուրտ տիրեր է գաւառին մէջ, և ջրկակայ լեռները ձիւնով ծածկուած են։

Հալէպէն կը գրեն, թէ երկրորդ անգամ լինելով օդաքար մը ինկեր է Այնթապի մէջ ահագին դղրդմամբ, և ահ ու սարսափ պատճառեր է բնակչաց։

Փիլիպէէն կը գրեն թէ չորս բանտարկեալք, որոց մին՝ թուրք մը մահուան դատապարտեալ էր, տեղւոյն բանտէն խոյս տուեր են։ Փախստականաց միւս երեքն պուլկար էին և մնանջենական բանտարկութեան դատապարտեալ։

Ղալաթիոյ ոստիկանութիւնն յաջողած է տասն դողերէ բաղկացեալ շարագործաց խումբ մը ձերբակալել։ Քանի մ'օր առաջ կասկածելի երեւոյթով մարդ մը բռնուած լինելով, սա տեղեկութիւն տուաւ իւր ընկերներուն վրայ և ամենքը մէկեանց ոստիկանաց ձեռքն իրենք։ Հարցաքննութեան պահուն խոստովանեցան թէ կը պատրաստուէին Ագ–Սէրայի կողմը մեծ գողութիւն մը կատարել։

Շաբաթ առաւօտ Պոլսոյ նաւահանգիստն հասաւ ամերիկեան Ժէրզէյ չոգենաւն, որ ուղղակի Նիւ Եորքէն կուգայ և 30 հազար անուկ քարիւղ բերած է Սիֆէլրը վաճառատան յանձնելու համար։ Ժէրզէյ չոգենաւն 25 օրուան մէջ կատարած է այս ուղեւորութիւնը։

Սէրֆիչէէն կը գրեն թէ կառավարական պաշտօնատուն մը կառուցուեր է այդ քաղաքին մէջ։ Շէնքը քարուկիր է, եռայարկ և 38 խուցով։ Երկու հազար ոսկի ծախսուած է, բայց ի տեղացւոց նիւթական օժանդակութենէն։ Նմանապէս չինուեր են բանտ մը, զօրանոց մը հարիւր ոստիկանաց համար, և այլ շէնքեր։

Ֆարի մէջ կը կարդանք։

Մի քանի ամիս առաջ Զարեհ անուն դարբին մը որ իւր վարպետին, Կարապետի դէմ անհաշտ առելութիւն ունէր և անընդհատ կուռ մէջ էր հետն, օրին մէկը մտածեց վերջ տալ այս ամենուն և զարկաւ սպաննեց զայն, երբ պահականոցի մը առջեւէն կանցնէր, և ինքն ալ բռնուեցաւ։

Ահա այս դատն հրապարակաւ տեսնուեցաւ հինգշաբթի օրը, Պոլսոյ եղեռնական ատենի առջեւ. դատախազն էր Կարապետի մայրը։ Ամբաստանագրոյն ընթերցումէն և վկայից խօսելէն յետոյ, Զարեհի փաստաբանը ջանաց հաստատել թէ նա կանխաւ մտածելով ու հաստատ որոշմամբ չէր սպաննած իւր վարպետը, այլ թէ՝ վայրենական դրգռման արդիւնք էր այս ոճիր։ Դատարանն, յետ խորհրդակցութեան, պատժական օրինաց 174 երորդ յօդուածին համաձայն, տասնեւհինգ ամեայ շղթայակապ բանտարկութեան դատապարտեց զԶարեհ։ Այս պահուն ցաւալի միջադէպ մը պատահեցաւ։ Մինչ դատապարտեալը կրծպսէր որ ոստիկանք առնուն բանտ տանին զինքը, հետաքրքիրք, բարեկամք և ազգականք բազմութեան կը մոտենան վերջին անգամ մ'ալ իւր երեսը տեսնելու։ Ազգական կին մը, սրտաճմլիկ ճիչեր արձակելով, կուզէր Զարեհի մերձենալ, բայց յանկարծ մարդ մը արմուկով ուժգին հարուած մը տուաւ խեղճին որ գետինը փռուեցաւ, եկան վեր առին զայն, ծանր վիճակի մը մէջ. խեղճն անշարժ, անձայն և աչքերն դոց գետին փռուած էր։ Բազմութիւնը յանցաւորը կը փնտռէր, և ոստիկանքիրենց պարտքը կատարել կարծեցին անմեղ մարդ մը ձերբակալելով, որ պարզ հանդիսատես մ'էր, մինչ բուն չարագործը խոյս տուած էր, առաջին վայրկենի խառնափոթութենէն օգուտ քաղելով։

Քառորդ մը յետոյ կինն սթափելով, փնտռեց իւր Ցաղոր անուն որդին որ չկար։

Ընդհանուր դատախազի օգնական Շամ տի պէյ անմիջապէս քննութիւն բացաւ, և մեծ եղաւ իւր զարմանքը տեսնելով որ ոստիկանաց յանգէտս ձերբակալած մարդը, կնոջ որդին Ցակոբն էր։ Ցակոբ անմիջապէս արձակեցաւ։

Կայսերական հրամանաւ, չինութեանց օրինաց 55, 57 և 63երդ յօդուածներն հետեւեալ կերպիւ բարեփոխուած են։

Յօդ. 55 — Տանց մէջ կառուցեալ մասնաւոր բաղնիքներու իւրաքանչիւր քառակուսի կանգունին համար 10 զրուշի տուրք մը պիտի առնուի։

Ոչ է տուրքէ ազատ են տանց մառանները, ջրեղէնները, ջրամբարները, հորերը, չտեւերանները, երկաթէ կամ փայտէ վանդակները, կղմինտրներու փոփոխութիւնը, եռելիներու նորոգումը, այգիներու և այն հողերու չրջափակներու շինութիւնը, որոց վրայ չէնք չկայ, բանջարանոցներու համար հորէն ջուր առնլու մեքենայք։

Յօդ. 57 — Կառուցանելի խանութներու մէն մի քառակուսի կանգունին համար 2 զրուշի տուրք մը պիտի առնուի. հասարակաց բաղնիքներու եւ յարակից չէնքերու արտաքին երեսին մէն մի քառակուսի կանգունին համար 1 զրուշ. նոյն բաղնիքներու ներքին երեսին մէն մի քառակուսի կանգունին համար 3 զրուշ. տանց մէն մի յարկի քառակուսի կանգունին համար 2½ զրուշ. տուները հրդեհի վտանգէ զերծ պահելու սահմանեալ չրջափակ որմերու մէն մի կանգունի երկայնութեան համար 20 ական փարա։ Ոգելից ըմպելեաց գործարանք, բաց ի չէնքին համար վերոնշանակեալ տուրքերէն, 1,000 ական զրուշ պիտի վճարեն մէն մի կաթսայի համար։

Յօդ. 65 — Բանջարանոցներու և չէնք գտնուող հողերու չրջափակ որմերու նորոգման համար 10 զրուշի տուրք մը պիտի առնուի։ Եթէ չէնքին վերանորոգման համար արդէն թէղգէրէ առնուած է, որմին նորոգութեան համար կրկին թէղգէրէ առնլու հարկ չինար։

15 հոկտ. 1300 — 8 մուհարրէմ 1302

ՀԵՒԱԳՐ

ԴՐԱՄԱԿԱՆ

ԳԱԼԱԹԻՈՅ ՊՈՐՍԱ

Ղալաթիա, 21 Հոկտեմբեր

ԸՆԹԱՑՔ ՓՈԽԱՆԱԿԱԳՐՈՅ

3 ամիս Լոնտրայի վրայ (պանքայի)	110 1/8
3 » » » (վճռվնկն)	109 7/8
3 » Բարիզ » (պանքայի)	22 90
» » » (վճռվնկն)	22 97 1/2

ԸՆԹԱՑՔ ԱՐԺԵԹՂԹՈՅ
Օսմանեան Քօնսոլիտե

Երեկ երեկոյ գոցուեցաւ (Գ. Կ.) գէնն	—
Պօրսային գոցուելէն վերջը » »	—
Բերայի մէջ » »	—
Առաւօտուն բացուեցաւ » »	9 1/2
Բարձրագոյն գին » »	9 1/2
Նուազագոյն » »	9 1/2
Կէս օրին » »	9 1/2
Իւնիֆիէ Եգիպտական	—
Երեկ իրիկուն գոցուեցաւ	—
Բերայի մէջ	— —
Այս առաւ. բացուեցաւ	71 27 1/2
Կէս օրին	71 30
Հէվալէսիզ	47 1/2
Բէքօր գօնսոլիտէ	—
» իւնիֆիէի	—
Փոխառութիւն 1863 (Գ. Կ.) Ֆր.	72
» 1865 » » »	56
» 1869 » » »	50
» 1873 » » »	45
Պոն տիւ Թրէզոր Անգլ. Լր.	21
Բուժէլիի երկաթուղի Ֆր.	45 125
Օպլիկասիոն տը Բրիօրիթէ »	—
Բամնեթուղի Լաւբիսմի »	77

ԲԱԺԻՆԵՏՈՒՄՆԵՐ

Յօսիէթէ ժէնէրալ Անգլ. Լր.	3 30
Քրէտի ժէնէրալ (Գ. Կ.) Օսմ. Լր.	7
Պանք տը Գոնս »	5 30
Սօս. Շանժ է վալէօր Օսմ. Լր.	3 27
Թրամուէյ »	282 1/2

ԸՆՔԱՑՔ ԴՐԱՄՈՎ

Օսմանեան ոսկի	ԴՐՇ.	100
20 ֆրանկոց	»	37 39
Անգլիական ոսկի	»	110 4
Բօլ խէրնիալ	»	90 14
Ռուսիի	»	51 22
Ռուպլի թղթադրամ	»	3 89
» արծաթ	»	39 35
Ֆիորին	»	9 —
Մէճ. արծ. (տարբ.)	»	108 1
Վէնցոց	»	103 5
Հինգոց	»	103 10
Մէճիտիէ	»	100
Պոնտ	»	300
Թղթադրամ	»	3000

Այսօր Եւրոպական Պօրսա չհաղորդուեցաւ մեզ Հավասի գործակալութեան կողմէ։

ԳԱՒԱՌԱԿԱՆ ԼՈՒՐԵՐ

ԱՐԵՒԵԼՔԻ ԹՂԹԱԿՑՈՒԹԻՒՆՆԵՐԷ ՔԱՂՈՒԱԾ

ԿԻՐԱԿՈՆ

13 Հոկտ. — Այս օրերս Կիրանոյ խճուղւոյն վրայ մահ մեռցած մարմնոյ մը ըրացնելու համար զանազան գիւղերէ հաւաքուած բաւական աշխատաւորներ ղրկուեցան։

Ասիկայ այն տեղն է, զոր իբրեւ Գարահիսարի սահման կիրանոյ ժողովուրդը թողած էր, բայց որովհետեւ Գարահիսար մերժեց այն տեղոյն չընդունիլը ինչ ինչ առարկութեանց հետ նաեւ սա պատճառաբանութեամբ թէ իրենք ճանապարհի գծին մի քանի անգամ փոխուելուն պատճառաւ արդէն ծախս աւելորդ աշխատութիւններ կրած են, ուստի և կիրասոն յանձնառաւ այս վերջին մասն ալ աւարտել։

— Տեղւոյս Ազգային երկսեռ վարժարաններն մէկ ամիսի չափ առանց արեւոր մնալէ յետոյ՝ այժմ այդ կարեւոր պաշտօն ստանձնած է Մեծ. Յարփայէլ էֆէնտի Առաքելեան, որուն հետ յՕրտու անձամբ բանակցութեան մտաւ Նախկին տնօրէն Կ. Վահան էֆէնտի, ինչպէս յանձնարարուած էր իրեն պաշտօնապէս։

Լաւ ընտրութիւն մ'եղաւ այս կիրանոյ վարժարանաց համար, քանզի Ռ. Առաքելեան էֆէնտի Օրտուի մէջ արդէն իւր չորեքամեայ պաշտօնավարութեան միջոցին ապացոյցներ տուած է իւր կարողութեան և հմտութեան։

Նորընտիր Հոգաբարձութիւնք՝ ոյոյ անդամք են Մեծ. էֆէնտիք Մ. Ճիւհէրեան, Դ. Խարշեան, Յ. Կիւլէմիրեան, Յ. Սարգիսեան և Դ. Նորաբեւեան, կը ներկայացնէ երիտասարդութեան ամենէն գործօն և աշխոյժ մասը, որ լաւ գիտէ յօգուտ ազգին գործելու պարտաւորութիւնը։

ԻԶՄԻՐ

15 հոկտ. Շաբաթ օր տեղւոյս գաղղիական հիւպատոս Պ. Բէլիսէ Ռէյնօ ութօրեայ կարճատեւ հիւանդութենէնէ յետոյ իւր մահկանացուն կնքեց՝ ի խոր սուգ համակելով տեղւոյս գաղղիական գաղթականութիւնն։ Երէկ՝ կիրակի՝ կէս օրէն ետք ժամը 3 1/2ին յուղարկաւորութեան տխուր արարողութիւնը կատարուեցաւ արժանավայել շքով՝ ի ներկայութեան յոգնախուռն բազմութեան։ Ցուզարկաւորութեան հանդիսապետն էր Լատինաց առաջնորդն Դեր. Դիմնի, որու կ'ընկերանային լատին կղերն և օտար հասարակութեանց կը-րօնական գլուխք կամ փոխանորդք։ Ներկայ էին բոլոր եւրոպական ազգաց հիւպատոսք և իրենց թարգմանք՝ համազգեստեալ, տեղական կառավարութեան բարձրաստիճան պաշտօնեայք, գաղղիական Վէնէս մարտանաւին և անգլիական Մէ-բէրդ զրահաւորին հրամանատարք և բարձրաստիճան ըսպայք՝ համազգեստեալ. ծաղկազարդ դագաղը կը կրէին Վէնէս-ի նաւաստիք, իսկ դագաղի սեւ ծածկոյթը կը տանէին հիւպատոսք։ դագաղին առջեւէն կը տանէին հանգուցեալոյն չքանշաններն և ծաղկեայ պսակներ։ ոստիկանութեան և քաղաքապետութեան զինուորք՝ հրացան գլխիվայր՝ թափօրին առջեւէն կ'ընթանային։ չորս նուագախումբք, այն է օսմանեան, Իսրայէլեան ընկերութեան վարժարանի աշակերտաց, գաղղիական Վէնէս և անգլիական Մէ-բէրդ մարտանաւուց նուագածու խումբերն՝ փոխ առ փոխ մահուան տխուր եղանակներ կը հնչեցնէին։ Ցուզարկաւորութեան հանդէսը վեհ կերպարան մ'առաւ՝ երբ դագաղն հասաւ քարափին վրայ Վէնէս մարտանաւին ճիշդ դիմացն։ յանկարծ նուագարանք լռեցին և նոյն հետայն թընդանոթի որոտընդոստ պայթիւնք տասն և մէկ անգամ ողջունեցին դագաղն ուխաչն։ և ապա անհուն բազմութիւն հասաւ ի Մայր եկեղեցի, ուր հոգեհանգստի պաշտօնն կատարուելէ յետոյ՝ դագաղը տարուեցաւ ի գերեզմանատուն։

Հանգուցեալ հիւպատոսի հիւանդութեան մասին այլ և այլ զրոյցներ կը շրջին, որոց ամենէ հաւանականն սա լինել կը թուի, որպէս թէ դիպուածով գնդասեղ մտած է ամորձիքին մէջ և ապա ջանդրէնի փոխուած, որ և իւր տարաժամ մահուան պատճառ եղած է։

ՇՈՒԵԻԻ ՀԱՅՈՑ ՀՈԳԵՒՈՐԱԿԱՆ ԴՊՐՈՑԸ

Նոյեմբեր Օբոզրէնիէ թերթին թղթակիցը հետեւեալը կը գրէ Շուշիի Հայոց հոգեւորական դպրոցին վրայ։

Գարագաղի թեմին առաջնորդ Պաղտասար արքեպիսկոպոսի բաղձանաց համեմատ, որ 1854ին վախճանած է, Շուշիի մէջ 1840ին բացուեցաւ հայկական հոգեւորական դպրոց մը, արժանաւորապէս քահանայութեան պաշտօն վարելու կարող երիտասարդներ հասցուցնելու համար։ Այս գեղեցիկ հաստատութեան նիւթական միջոցներն են Գարագաղի թեմի եկեղեցիներուն և դպրոցին վերաբերող անշարժ ստացուածոց եկամուտները։ Այս եկամտից, նոյնպէս դպրոցին բոլոր գործոց վրայ հսկող հոգաբարձութիւն մը կայ ընդ նախագահութեամբ առաջնորդին։ այս հոգաբարձուք վեց անձանցմէ կը բաղկանան և երեք տարին անգամ մը ժողովրդին կողմանէ ընտրուելով էջմիածնի Կաթողիկոսէն կը վաւերացուին։

Մինչեւ հիմա հոգաբարձութեան կոչուղանձինք ընդհանրապէս վաճառական դասէն էին, որք միշտ կղերականաց օրինաւոր թէ ապօրէն բաղձանաց հպատակելու տարուութիւնը ունեցած են։ և եթէ մէջերնին գըտնուէր օրինաւոր և ազգու անձնաւորութիւն մը՝ նորա պաշտօնավարութեան վախճանն ալ շուտով կուգար։ Կղերականք սոցա ապիտարութենէն քաշալերեալ, դպրոցին եկամուտները իրենց ուզածին պէս չարաչար գործածելով՝ դպրոցին արդիւնաւոր վիճակի մը մէջ դտնուելուն միշտ արգելք եղած են։ Կղերականք միանգամայն իրենց պաշտպան ունին առաջնորդը՝ որմէ կախում ունի ամեն ինչ։ Ճշմարիտ է սակայն որ առաջնորդը հոգաբարձութեան խորհրդոյն մէջ միայն մէկ ձայնի իրաւունք ունի, բայց հոգաբարձուց տգիտութեան և անտարբերութեան չնորհիւ ամեն խնդիր իրմէ կը լուծուի։

Բայց ամենէն ցաւալին այն է որ դըպրոցին եկամուտներն ո՛չ թէ միայն կրօնական կոկորդը կ'անցնին, այլ մանաւանդ հոգաբարձուց կողմէ կը յափշտակուին՝ որք ձեռք ձեռքի տուած են։

Օրինակաւ մը բացատրենք։ նախորդ հոգաբարձուներէն մին 1873ին դպրոցին սնուցիչէն 12 հազար ռուպլի փոխառութիւն մը կ'ընէ % 5 տոկոսով և յայտնի ովութիւն կուտայ սոյն գումարէն քիչ մ'աւելի արժողութեամբ ստացուածք մը, պայմանաւ որ տարուէ տարի համեմատական գումարներ վճարելով պարտքը հատուցանէ։ Առաջին մի քանի տարիներ կը վճարէ կանոնաւորապէս, իսկ երբ հոգաբարձութեան պաշտօնէն կ'ելնէ, ապահովութեան տուած ստացուածքին արժէքը կ'իյնայ և ինքը կը մնանկանայ։ յայտնի վճարմունք ալ կը դադրին, ուստի առաջնորդ և հոգաբարձուք կը շուարին թէ ի՛նչ ընեն։

Դպրոցին գործերը 44 տարիներ շարունակ այսպէս ընթացան ու ոստոստած արդիւնքը չի կրցաւ վայելել ժողովուրդը։ դպրոցէն միայն թերուս սարկաւագներ ասպարէզ ելան։ Բայց հարցուցէք թէ յանցանքն որո՞ւնն է։ անտարակոյս ժողովրդեան ուրուն յանձնուած է դպրոցը և որ կէս դարէ յետէ անկարող դտնուած է հանգուցեալ Պաղտասար արքեպիսկոպոսի գեղեցիկ խորհուրդները հասկնալ և կատարել, և անհոգութեամբ ոգէտ և իրենց շահուց ալխատող հոգաբարձուներ ընտրած է։

Բարեբաղդաբար այս տարի հոգաբարձութեան պաշտօնին ընտրուած են աւելի արժանաւոր և իրենց պաշտօնին նշանակութիւնը և նպատակը հասկացող անձինք, որոց երկուքը արդէն համալսարանական կրթութիւն ստացած են։ Այս անձինք նախ և առաջ, ըստ դպրոցին կանոնագրին, կղերականաց անտարբերութեան վերջ տալու ձեռնարկեցին և դպրոցին ապիկար ուսուցչաց ճամբայ տուին, որ առաջնորդ սրբազանին տհաճութիւնը իրենց վրայ գրգռելու պատճառ եղաւ։

Այժմեան առաջնորդը Շախիսեանց՝ էջմիածին երթալով, ինքներեն տեսուչ մը և ուսուցիչներ դտնելով՝ նոցա հետ պայմանագրութիւն կընէ և կը հրաւիրէ Շուշի։ բայց հոգաբարձուք վոխանակ սրբազանին քմահաճոյ հրամանաց հաւանելու, քննելով և տեսուչելով այդ դասատուաց անկարողութիւնը, չեն բնար ունիր գոհանք բացի տեսուչէն՝ որ այդ պաշտօնին արժանաւոր և կարող անձ մ'է։

Այս առիթէն օգուտ քաղելով՝ առաջնորդն էջմիածնի Սինոդին դիմելով, այս նոր հոգաբարձուաց պաշտօնանկութիւնը կը խնդրէ։ Բայց ժողովուրդն ալ քունէն ըթափած է, միանգամայն այս դէպքէն յուզուած, ուստի կոպասէ Սինոդին որոշման և ի հարկին մտադիր է նորին Սրբազնութեան ցուցընել այն ճամբան՝ ուսկից մեկնեցան նախորդ ապիկար ուսուցիչները։

ԴԱՏԱԿԱՆ

ՎՃՌԱԲԵԿ ԴԱՏԱՐԱՆԻ ՔԱՂԱՔԱՑԻՆ ԱՏԵԱՆ

1. Եթէ ոք պայմանաւոր կերպիւ երաշխաւոր ըլլայ, այդ երաշխաւորութեան մասին այն ատեն միայն պատասխանատու է և պարտաւոր, երբ բուն պարտատիրոջ նախապէս դիմուած է. հակառակ պարագայի մէջ երաշխաւորը պարտաւոր չնկատուիր։

2. Եթէ երաշխաւորեալ իրը տալու կամ վճարելու պայմանաժամը դեռ հասած չէ, անկէ առաջ երաշխաւորին դիմել ներելի չէ։

3. Բաղդքանը մը (բրօնէոս) որ կը հաղորդուի դաշինքի մը համար, որոյ գործադրութեան պայմանաժամը հասած չէ, օրինաց առջեւ արժէք չունի։

Սոյն երեք պայմաններու հակառակ տրուած վճիռ մը բեկման կ'արժանանայ, ինչպէս պիտի տեսնուի Վճռաբեկ դատարանի Քաղաքային ատեանի հետեւեալ որոշումէն զոր ձեռքիս Մեհմէտ Լաքրէն քաղելով կը հաղորդեմք։

Էսկի-չէհիրի գաւառակի բնակիչներէն Պոյամի օղլու Յակոբ՝ նոյն գաւառակի Կիւնտիւզէր գիւղի բնակիչներէն Հաճի Օսմանի երաշխաւորութեամբ որոա ջաղացպան Եօրկիէն և իւր որդիէն մուրհակով անվճար մնացած 120 գրիւ ցորեն կը պահանջէ։

Յակոբ Էսկի—Շէհիրի Նախադատարանին կը դիմէ և իւր պահանջին գործադրութիւնը կը խնդրէ։ Ի հաստատութիւն իւր իրաւանց ցոյց կուտայ մուրհակ մը 28 մուհարրէմ 1299 թուականի և ստորագրեալ Եօրկիէ և իւր որդիէն, յորում ասոնք պարտաւորութիւն կ'ստանձնեն վճարել Յակոբի հրամանին թուականէն 151 օր վերջը 200 գրիւ ցորեն։ Սոյն մուրհակին մէջ Հաճի Օսման կ'երաշխաւորէ յիշեալ ցորենին յանձնուիլն, եթէ պայմանաժամին լրումէն վերջը Եօրկի և իւր որդի թերանան։

Օսման, ի պատասխանի կը հաստատէ իւր երաշխաւորութիւնը, սակայն կը յայտնէ թէ ըստ Մէճէլլէի օրինաց Յակոբ պարտաւոր էր նախ և յառաջ բուն պարտատերոյ դիմել, թէ Յակոբին ցորենները ծախած եմ ըսելն կեղծ է, թէ իրեն հաղորդուած բողոքանքին մէջ ցորենին յանձնուելու տեղը ցոյց արուած չէ, թէ ինչպէս որ իւր պատասխանատուին մէջ ալ ըսած էր, երբ հաստատուի թէ պարտատերաք իրենց պարտականութիւնը ընալ կը դանան, ինք (Օսման) պատրաստ է պէտք եղածը վճարել։ Նախադատարանը խնդրոյն քննութեան կը մտնէ և նկատելով որ բողոքանքը Օսմանի հաղորդուած ժամանակ ցորենին գրիւը 45 դրշի վաճառուած ըլլալը հաստատուած է, ըստ 90ոդ (1) յօդուածոյ Առեւտրական օրինաց, 109դ (2) յօդուածոյ քաղաքային դատավարական եղանակի և 649դ (3) յօդուածոյ Մէճէլլէի՝ կը դատապարտէ դՀաճի Օսման վճարել Յակոբի 5400 դրուշ յանձնելի 120 գրիւ ցորենի փոխարէն իւրաքանչիւր գրիւը 45 դրուշէն հաշուելով, հանդերձ տոկոսիւք և ծախիւք։

Հաճի Օսման սոյն որոշումը չընդունելով կը դիմէ Վճռաբեկ դատարանի, որ Նախադատարանի վճիռը կը բեկանէ հետեւեալ պատճառներով.

Վճռաբեկ դատարանի քաղաքային ատեանը յետ քննութեան խորհրդակցութեանց կը մտնէ, և նկատելով որ թէեւ Էսկի-չէհիրի Նախադատարանը իւր վճիռը տուած է վերեւ յիշուած պատճառներու վրայ յենլով, սակայն ինչպէս նոյն իսկ վճռագրին ընթերցումէն կ'երեւի, Յակոբ բուն պարտատերոյ չդիմած պայմանաւոր երաշխաւորութիւն ընող Հաճի Օսմանէն պահանջած է ցորենը, յղելով անոր բողոքանք մը յառաջ քան զպայմանաժամն,

Նկատելով որ Հաճի Օսման իւր պաշտպանութեան համար յառաջ բերած փաստերուն մէջ յայտնած է թէ վճարման պայմանաժամէն յառաջ իրմէ ոչինչ պահանջելու իրաւունք ունէին,

Նկատելով որ բողոքանքին յառաջ քան զպայմանաժամն տրուած լինելը Նախադատարանի կողմանէ ըստուգուած է,

Նկատելով հետեւաբար որ եթէ հաստատուի իսկ թէ Յակոբ իւր ձեռքը եղած երաշխաւորութեան ուժով կարող ըլլայ բուն պարտատերոյ չդիմած երաշխաւորէն պահանջել, երաշխաւորն չկրնար մեղադրուիլ պայմանաժամէն յառաջ,

Նկատելով որ Նախադատարանը անվայել և օրինաց ու դատավարական եղանակի հակառակ գործած է Հաճի Օսմանի դէմ վճիռ արձակելով պայմանաւոր և պայմանաժամն չհասած երաշխաւորութեան մը մասին, միմիայն բողոքանք յղուած ըլլալուն համար,

Նկատելով որ Հաճի Օսմանի դիմաւոր առարկութիւնը այս կէտին կը պատկանի, այս պատճառներով Վճռաբեկ դատարանի Քաղաքային ատեանը իւր ի 6 դեկտեմբեր 1299ի նստին մէջ մեծամասնութեամբ ընդունելի կը գտնէ զայդ առարկութիւն,

Եւ կ'որոշէ ըստ 239 յօդուածոյ քաղաքային դատավարական եղանակի բեկանել Էսկի-չէհիրի Նախադատարանի վճիռը և վերադարձնել խնդիրն ինոյն դատարան, որպէս զի օրինաց և դատավարական եղանակի տըրամադրութեանց համաձայն վերստին քննուի։

ՎԱՐՉԱԿԱՆ ԽՈՐՀՈՒՐԴ

ՕՍՄԱՆԵԱՆ ՀԱՆՐԱՊԵՏԱԿԱՆ ՊԱՐՏՈՒՆ

ՄԻԱՅՈՒՄՆ ՕՍՄԱՆԵԱՆ ԱՐԺԵԹՂԹՈՅ

Ա. Զ Դ

Օսմանեան Հանրային Պարտուց՝ միացման համար կնքեալ (էոմոբէյէ) արժէթղթոց՝ Մ'ացեալ Պարտուց նոր արժէթղթոց հետ փոխանակութիւնը տեղի պիտի ունենայ ի Կ. Պոլիս, 1884 նոյեմբեր 20էն սկսեալ Օսմանեան Կայսերական Դանքային մէջ, համաձայն հրամանագրոյն որ ի 8/20 դեկտեմբերի 1881։

Արձանագրեալ (անրեգիսթրէ) արժէթուղթք կրնան փոխանակութեան ենթարկուիլ, իսկ ո՛չ արձանագրեալ և ո՛չ ալ կնքեալ արժէթուղթք պէտք է արձանագրուին կամ կնքուին, Փոխանակութեան (եշանժ) համար, 1885 փետրուար 13էն առաջ։

Արժէթղթոց կնքման գործողութիւնը պիտի դադրի 1885 փետրուար 13ին, իսկ այդ թուականէն յետոյ արձանագրութիւնը տեղի պիտի ունենայ համաձայն այն կանոնաց, որք Վարչական Խորհրդոյ կողմէ պիտի հաստատուին։

Մինչեւ 1885 փետրուար 13 ոչ արձանագրեալ և ոչ կնքեալ արժէթղթոց կտրոնները իրենց բոլոր արժէքը պիտի կորսնցնեն։

Միացեալ Պարտուց նոր արժէթուղթք 1885 մարտ ամսոյ կտրոնը պիտի կրեն, և միմիայն նոր արժէթուղթք ինչպէս նաեւ արձանագրեալ արժէթուղթք իրաւունք պիտի ունենան այդ և յաջորդ կտրոններուն վրայ նշանակեալ տոկոսին։

Բացառեալ արժէթուղթք պէտք է արձանագրուին իրենց Միացումէն առաջ։

Աւելի մանրամասն տեղեկութեանց համար դիմել արժէթղթոց Միացման յատուկ Վարչութեան։

ՕՐՈՒԱՆ ԿԵԱՆՔԸ

Օրթագիւղ, 20 Հոկտեմբեր

Մտածութիւնք դագաղ մը շուրջը։—Անհատական շահ և հանրային գործեր։ — Հաղորդութիւն ազգային կրթութեան և անհատական զարգացման միջեւ։ — Դատաստանք փաստաբանաց մասին։ — Հայ Պանաբարդ մը, — «Թնչուկ—քանդ» հրապարակագրոյ։ — Մտածողին վէպը։ — Խոպաքի և Հայ «Հայրենասիրաց» տարբերութիւնը։ — Գրաբէտ փաստաբան մը։

Երէկ երբ վերադարձանք Զամիչ Յովհաննէս էֆէնտիի յուզարկաւորութեան հանդիսէն, բնական էր որ խոհագրատան մէջ մեր խօսակցութեան առարկան լինէր հանդուցեալին կեանքը։ Դադար մը, եթէ լուռ է, բայց և այնպէս կը պարունակէ յինքն ամբողջ կեանքի մը պատմութիւնը։ Ամէն ատեն կեանքի մը պատմութիւնը կը-նայ խորհելու բաւական նիւթեր մատակարարել, երբեմն երգել կուտայ, և միշտ օգուտ կրնանք քաղել։ Զամիչ էֆէնտիի գլխաւոր յատկանիշներէն մին էր ընթերցասիրութիւնը։ Թէպէտ իւր համբաւն արդէն հիմնած հաստատ հիմերու վրայ, բայց և այնպէս իրեն ունակութիւն ըրած էր անդադար ուսանիլ։ Անպակաս էին իր քովէն գիրք, հանդէս, լրագիր։ Կը կարդար, կը յուշադրէր, կ'ուսումնասիրէր։ Երեկուան դագաղն մեզ ընծայած ամենէն գեղեցիկ դասերէն մին ալ այս է, դոհ չլինել մեր գիտցածով։ Եթէ կեանքի մէջ սակաւաթիւ փաստներ տածելն երջանկութեան մաս կը կազմէ—առ ի չգոյէ լաւագունին—պէտք է գիտութեանց մէջ քիչով գոհանալը դժբաղդութիւն համարել։

—Սակայն, կը դիտէր մին ի մէնք, Զամիչ էֆէնտի այնքան մեծ գործունէութիւն ցոյց չտուաւ, մանաւանդ վերջերս, ազգային գործոց շրջանակին մէջ։

—Եւ շատ ալ ազէկ ըրաւ, կը պատասխանէր մեր ընկերակիցներէն մին, որ ամէն բանի մէջ մարտ է օգտակարն որոնելու և գտնելու։ «Ազգային գործոց» միջամտել մեծ հարուած է անոնց՝ որք կուզեն ուսմամբ պարապիլ։ Դիտեցէ՛ք որ հետզհետէ այս գաղափարը կ'սկսի տիրապետել մեր ուսեալ, բայց լաւ ուսեալ դասուն մէջ։ Եթէ իբր հայ պարականութիւն կը համարին նպաստել իրենց ազգին, այս պարտականութիւնն ա՛յլ եղանակաւ կուզեն կատարել քան զգաղելով ազգային հանրային խնդիրներով։ Ուսեալ անձինք կը տեսնեն թէ իրենց ձայնը անզօր է, հետեւաբար ժամանակի կորուստ կը համարին զգաղիլ «ազգային գործերով»։ Եւ ով որ ալ չգիտեր թէ ի՞նչ ըսել է ժամանակի կորուստ, արդէն ի նմանէ մեծ յոյսեր ունենալու չենք։

Մեր ընկերակիցը սակաւախօս է։ Բայց խօսակցութիւն մը ազդու լինելու համար հարկ անհրաժեշտ չէ որ Պ. Գուրգէնի տանեանութեան հետ համեմատութեան մտնէ։ Արդարեւ կարելի է դիտել թէ օր ըստ օրէ կը նուազի թիւն այն անձանց որք, օժտեալ բարձր յատկութեամբք, անօգուտ չեն համարիր մանակցիլ իրենց ազգի կարեւոր խնդրոց կարգադրութեան։ Այս արժանաւոր անձանց հետ գուցէ օր մը աներեւութանան նաեւ անոնք որք այժմէն, այնքան եռանդով, կը պատրաստուին նոցա յաջորդները լինիլ։

Եւ ինչո՞ւ այս երեւոյթը։ Նոքա որք մեր մէջ կ'զբաղին ընկերական խնդրոց իմաստասիրութեամբ, նոցա անկ է բացատրել այս երեւոյթի պատճառն եւ մասնաւորապէս ընել դարմաններն։ Կարող պիտի լինի՞ն դարմաններն գտնել։ Շատ կը յուսանք, բայց շատ չենք հաւատար։ Հաւատք եւ յոյս եթէ անմեկին են ի միմեանց կրօնական բարձր բնագաւառներու մէջ, սակայն ստորին եւ գործնական աշխարհի մէջ ենթարկեալ են բաժանման օրէնաց։

Սակայն կան դաս մը երեւոյթներ որոց համար յոյս և հաւատք զուեղ չեն լքաներ։ Անցեալ երկուշաբթի կը պարզէինք համառօտիւ ոմանց դաղափարը թէ՝ այսուհետեւ չեն կրնար այլ եւս հաւեալիս ընթանալ «Ազգային կրթութիւն» եւ «Անձնական շահ»։ Բայց միթէ այս պատգամը բացարձակ ճշմարտութիւն է՞։ Փորձն որքան օրինակներ կ'ընծայէ որք բոլորովին սոցա հակառակը կը փաստաբանեն, եւ կուգան ամրապնդել մեր յոյսն ու հաւատը ազգային կրթութեան համար։

Եթէ պատյա մը ընենք մանաւէտներու տուներն ու դրասենեակները հաւանօրէն շատ շուտ չենք երդեր ազգային կրթութեան համար կարապի երգը։

Թէ պահ մը մտնենք նախ փաստաբանաց երամին մէջ ո՛րքան յուսատու նկատիներ կը տեսնենք։ Սակայն ոմանք գուցէ ջղային հիւանդութեան մը ենթակայ լինին երբ «փաստաբան» անունը լսեն, և լսաղդոյն համարին առանց ազգային կրթութեան հայ մը քան այդ կրթութեամբ օժտեալ փաստաբանք։

Զենք դիտեր ի՞նչ պատճառաւ ի վաղուց անտի խեղճ փաստաբաններն արժանի չեն եղած զրոյալիր զգացմունքներու։ «Փաստաբան, բժիշկ, քահանայ» հեռու կեցէ՛ք այս երեք դասերէն, կ'ըսեն կարծեցեալ խնամտուն ոմանք, և սակայն իրաւունքն խնամտուններուն չէ միշտ, վասն զի միշտ այս երեք դասակարգաց կարօտ ենք ամենէն աւելի։

Առ այժմ անհրաժեշտ կարիք մը չէ մի առ մի թուել ընդդէմ փաստաբանաց կատարուած հաշուանքներն։ Միայն մին յիշենք, վասն զի դուցէ մեր մէջ օր մը երկրորդ ասպարդութիւնը ունենայ։

Ֆրանսայի պատմութեան ամենէն նշանաւոր օրերուն մէջն մէջ, երբ Պոնաբարթներն առաջին անգամ իրենց պերական հարուածներու փորձը կը փորձէին, կրակոտ զօրապետ մը, Օժէռ, բանակը Պոնաբարթի ոգեկից ընելու համար ամենէն գործական միջոց կը համարէր հեռեւեալ հարցումն ուղղել իւր զօրաց։

—Զօրականք, կը սիրէ՞ք փաստաբանները։

Մեծաբարբառ ձայն մը, մէկ ցնցումէ ցնցեալ կը պատասխանէր,

— Ո՛չ, ո՛չ։

— Ուրեմն, կ'առաջնորդեմ ձեզ անդ ուր շատ առատօրէն պիտի դտնէք այդ փաստաբանները։

Քաջարին Օժէռ կ'առաջնորդէր նոցա Ազգային խորհրդարանը, և այս հինաւուրց հատարակաւորական զօրականներն, որք ամբողջ Եւրոպան ջարդ ու բարդ ըրած էին, եռանդալալից կ'երթային վանել զանոնք ոյք իրենց տուած էին Եւրոպան խոնարհեցնելու միջոցներ։

Մեր փաստաբանք ալ դուցէ օր մը այս փորձանքին հանդիպին։ Մեր Պոնաբարթը կամ Օժէռն, ինչպէս որ կուզէք, այսինքն Պ. Շահնուր, օր մը զանոնք ալ ցիր ու ցան պիտի ընէ, երբ իւր բանակներուն զլուխն անցած, քերականութիւն ի ձեռին, արշաւէ ի Սէն-Բեգրսպուրգ, «ազգաց ճակատագիրն փոխելու» և հիւսիսային ամեղ կայսրութիւնը «Ներսիսներու, Կալիքուլներու, Լէնկթիմուրներու, Նաբուքէոններու արդի պատմական աւերակներուն վերածելու»։ Իւր նպատակներն իրագործելով յաղթական արշաւանքէն ետ դառնալուն անշուշտ չպիտի մտնայ Մէհէմմէտ-Ալի բաշա խանն, ուր իրենց «որջը» հաստատած են Մէրիէմ-Գուլի և Շահնազար։

Արդարեւ փաստաբանք ոմանք վերջի օրերս իրենց յմնարութեան նոր ասպարէզը տուին «Արեւելք»ի հետ դաշնակցութիւն ընելով և ներկինչելով Շահնուրէ։ Որքան իմաստուն պիտի համարուէին սոքա թէ մի քիչ նմանէին Թնչուկ-քանդ փաստաբանին, Սենեօռ Այյեւ Կաբրոյլէի և այն ատեն «Հայոց իմաստուն խելքը» կ'ըսուանար իւր արժանաւոր փոխարինութիւնը։

Թնչուկ-քանդ, փաստաբանի տիպ մ'էր բայց այժմ կարող է նկատուիլ հրապարակասոյց ոմանց տիպը։ Ճանչցնենք զանիկայ։

Իտալական մատենագրութեան մէջ առաջնակարգ տեղ մը գրաւած է Մանծոնիի «Խօսեցեալք» վիպասանութիւնը որ մին է գլուխ Իտալական վերածնութեան սատարներէն։ Այդ վէպը, որ յուզեց Իտալական սիրտը, շատ պարզ նիւթ մը ունէր։ Խեղճ աղջիկ մը կարող չէր եղած երկար ատեն ամուսնանալ իւր նշանածին հետ, վասն զի դանքին մէջ ցորենին յանձնուելու տեղը ցոյց արուած չէ, թէ ինչպէս որ իւր պատասխանատուին մէջ ալ ըսած էր, երբ հաստատուի թէ պարտատերաք իրենց պարտականութիւնը ընալ կը դանան, ինք (Օսման) պատրաստ է պէտք եղածը վճարել։ Նախադատարանը խնդրոյն քննութեան կը մտնէ և նկատելով որ բողոքանքը Օսմանի հաղորդուած ժամանակ ցորենին գրիւը 45 դրշի վաճառուած ըլլալը հաստատուած է, ըստ 90ոդ (1) յօդուածոյ Առեւտրական օրինաց, 109դ (2) յօդուածոյ քաղաքային դատավարական եղանակի և 649դ (3) յօդուածոյ Մէճէլլէի՝ կը դատապարտէ դՀաճի Օսման վճարել Յակոբի 5400 դրուշ յանձնելի 120 գրիւ ցորենի փոխարէն իւրաքանչիւր գրիւը 45 դրուշէն հաշուելով, հանդերձ տոկոսիւք և ծախիւք։

Հաճի Օսման սոյն որոշումը չընդունելով կը դիմէ Վճռաբեկ դատարանի, որ Նախադատարանի վճիռը կը բեկանէ հետեւեալ պատճառներով.

Վճռաբեկ դատարանի քաղաքային ատեանը յետ քննութեան խորհրդակցութեանց կը մտնէ, և նկատելով որ թէեւ Էսկի-չէհիրի Նախադատարանը իւր վճիռը տուած է վերեւ յիշուած պատճառներու վրայ յենլով, սակայն ինչպէս նոյն իսկ վճռագրին ընթերցումէն կ'երեւի, Յակոբ բուն պարտատերոյ չդիմած պայմանաւոր երաշխաւորութիւն ընող Հաճի Օսմանէն պահանջած է ցորենը, յղելով անոր բողոքանք մը յառաջ քան զպայմանաժամն,

Նկատելով որ Հաճի Օսման իւր պաշտպանութեան համար յառաջ բերած փաստերուն մէջ յայտնած է թէ վճարման պայմանաժամէն յառաջ իրմէ ոչինչ պահանջելու իրաւունք ունէին,

Նկատելով որ բողոքանքին յառաջ քան զպայմանաժամն տրուած լինելը Նախադատարանի կողմանէ ըստուգուած է,

Նկատելով հետեւաբար որ եթէ հաստատուի իսկ թէ Յակոբ իւր ձեռքը եղած երաշխաւորութեան ուժով կարող ըլլայ բուն պարտատերոյ չդիմած երաշխաւորէն պահանջել, երաշխաւորն չկրնար մեղադրուիլ պայմանաժամէն յառաջ,

Նկատելով որ Նախադատարանը անվայել և օրինաց ու դատավարական եղանակի հակառակ գործած է Հաճի Օսմանի դէմ վճիռ արձակելով պայմանաւոր և պայմանաժամն չհասած երաշխաւորութեան մը մասին, միմիայն բողոքանք յղուած ըլլալուն համար,

Նկատելով որ Հաճի Օսմանի դիմաւոր առարկութիւնը այս կէտին կը պատկանի, այս պատճառներով Վճռաբեկ դատարանի Քաղաքային ատեանը իւր ի 6 դեկտեմբեր 1299ի նստին մէջ մեծամասնութեամբ ընդունելի կը գտնէ զայդ առարկութիւն,

Եւ կ'որոշէ ըստ 239 յօդուածոյ քաղաքային դատավարական եղանակի բեկանել Էսկի-չէհիրի Նախադատարանի վճիռը և վերադարձնել խնդիրն ինոյն դատարան, որպէս զի օրինաց և դատավարական եղանակի տըրամադրութեանց համաձայն վերստին քննուի։

---

(1) 90ոդ յօդուածոյ Առեւտրական օրինաց. «Ցօնամաձայն (բանայիր) մը մէջ վճարելի փոխանակագրի պայմանաժամը ստանալուն լրանալ յատկացեալ օրէն մէկ օր առաջ է. եթէ ստանալուն տեւողութիւնը մէկ օր է, փոխանակագրի վճարման պայմանաժամը նոյն օրը կ'ըլլ

ԱՊԱՀՈՎՈՒԹԵԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ
ԸՆԴԴԷՄ ՀՐԴԵՀԻ

Դրամագլուխ 1,852,000 Անգլ. Ոսկի
Պահեստի դրամ 274,155 » »

LONDON AND LANCASHIRE
ԼՕՆՏՕՆ ԵՒ ԼԱՆԳԱՇԱՅՐ

Սոյն ընկերութիւնն չափաւոր գիներով ամեն կարգի վտանգաւոր ապահովութիւնք կրնայ ընդունիլ, Բերայի, Գալաթիոյ, Պոլսոյ և մօտակայ գիւղերու մէջ. գիներու և այլոց վրայ տեղեկութիւն ստանալ ուզողք պէտք է դիմեն առ

ԳՈՐԾԱԿԱՏԱՐ Ի ԹՈՒՐՔԻԱ
Ր. Ֆ. ԲԱՌՈՒԹ
Գալաթիա, Հալաճեան խան 16–17
ԴԵՐ–ԳՈՐԾԱԿԱՏԱՐ
Յ. ԱՍԱՏՈՒՐ
Կ. Պոլիս, Կամուրջի գլուխ, Եէնի-ճամի 32

GRANDS MAGASINS DU
Printemps
NOUVEAUTÉS
PARIS

Vient de Paraître

le magnifique Catalogue général illustré, *contenant plus de 450 Gravures des nouveaux Modèles pour la Saison*

Hiver 1884-85

Envoi gratis *et* franco *sur demande affranchie adressée à*

MM. JULES JALUZOT & Cie
PARIS

Sont également envoyés FRANCO, *les échantillons de tous les tissus composant les immenses assortiments du* Printemps.

Expéditions dans tous les Pays du Monde.

ՊԱՏԱՍԽԱՆ

Յայտարար Շնչաբերութիւնի դէմ մեր պատասխանը հիմա պատրաստ է, և կը վաճառուի Պահէք-գաբու ջրավաճառ Պօղոս աղայի խանութը, և Կէմլիք-բաչա մեր բնակարանը. գին 60 փարայ, դուրս զրկուելու բօսաւորի ծախքը մեր վրայ ըլալով։

Սոյն գրքոյկը երեք մասերու բաժնուած է, կը պարունակէ նաև, Բողբաքանաց մեղի դէմ հրատարակած Յայտարար Շնչաբերութեան դէմ մեր պատասխանը։

Երկրորդ, Ս. Գրոց վկայութիւններով ցուցուած է թէ Բողբաքանութիւնը Փրիւտոսի առաքեալներուն քարոզած պարզ քրիստոնէութիւնը չէ. երրորդ մեր (Փրիւտոսի աշակերտաց) ընդունած և քարոզած քրիստոնէական վարդապետութիւնները հաստատիւ։

Աւետարանիչ
Գ. Ն. Շիլֆոնեան
15—15

ԶՐԻ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ
Կ. ՊՕԼՍՈՅ

Կը ծանուցանէ հասարակութեան թէ կարող պիտի լինի մեքենայով ջուր մատակարարել ի ԲԵՐԱ, ԿԱԼԱԹԱ և ՎՈՒՍԿԷՐԻ գիւղերը մինչև ԵԷՆԻՄԱՀԱԼԼԷ, 1884 տարւոյ լրանալէն առաջ։

Տեղեկութեանց և բաժանորդագրութեանց դրասենեակները կը գտնուին Բերա Թէպէ-Պաշի փողոց, թիւ 45, և Գալաթիա Վլոխոտս փողոց, թիւ 14։

Բաժանորդագրութիւնք մէկ տարւոյ համար կը լինին և եռամսեայ կը վճարուին։

Կարելի է բաժանորդագրիլ հետեւեալ երեք կերպով.

1.—ԿՆԻԻ ՎՃԱՅ, որով տանը մէջ ջրամբար մը կամ ծորակ մը կը հաստատուի և 24 ժամը մի անգամ որոշեալ քանակութեամբ ջուր կը տրուի։ Օրը 165 օխայ ջրի համար եռամսէին նուազագոյն գինն է 62½ դրուշ ոսկի դրամ։

2.—ՀԱՆԻՈՅ ՎՃԱՅ, որուած ջուրին քանակութիւնը կը չափուի մասնաւոր գործիքով և իւրաքանչիւր խորանարդ մէտր ջուրի (1000 օխա) համար կը վճարուի 4 դրուշ ոսկի դրամ։ Այս գին բարձրագոյնն է. աւելի մեծ քանակութեամբ ջուր տալով բաժանորդաց համար գիները երթալով կը նուազին։ Օրը 165 օխայ ջրի համար եռամսէին նուազագոյն գինն է 62½ դրշ. ոսկի դրամ։

3.—ԸՍՏ ՀԱՆՁՈՅՍ (այլևայլ մասնաւոր պարագայից մէջ)։ Այս եղանակ բաժանորդագրութեան, որուած ջուրին քանակութիւնը չհաշուիր, այլ կը չափուի և կը վճարուի տան բնակչաց թիւին համեմատ։

Վեց անձանց համար եռամսեայ գինն է 75 դրուշ ոսկի դրամ։

ԸՆԴՀԱՆՈՒՐ ՊԱՅՄԱՆՆԵՐ

Խողովակները, ջուրին քանակութիւնը չափող գործիքը և տասոց համար տան մէջ հարկ եղած այլևայլ շինութիւնները բաժանորդին հաշուոյն են։

Եթէ բաժանորդք ուզեն, Ընկերութիւնը կրնայ դիւրութիւններ ընձեռել իրենց՝ վարձու տալով խողովակները կամ՝ չափող գործիքը, և կամ ծախսուց մաս առ մաս վճարումն ընդունելով։ Բայց տասի, բաժանորդին պայմ է իր տան մէջ արդէն գտնուած շինութիւնները գործածել։

Ընկերութեան, ինչպէս նաև Թաղապետական չրջանակներու դրասենեկաց մէջ կը գտնուին պայմանագրութեան օրինակներ Թուրքերէն, Ֆրանսերէն, հայերէն և յունարէն լեզուաւ։

Բաժանորդ գրուիլ ուզող անձինք կրնան թղթատարական տուն մը զրկել առ,

Մ. ԲԷՈՒԹ
Ընդհանուր տեսուչ

Կամ առ Տնօրէնութիւնն, Թէպէ-Պաշի փողոց թիւ 45։

ԱՌԱՋՆՈՐԴ ՈՒՂՂԱՐԴՈՒԹԵԱՆ
(Օսմանեան լեզուի)

Տան և հինգ օրէն ուսանելի
Աշխատասիրեալ Մէրգան Աբէլեան

Կը ծախսուի ամեն հայ դրավաճառաց և ջրավաճառ Պօղոս և Յակոբ տղաներու քով, ի գին 100 փարա։

ԱՐԵՒԵԼԵԱՆ ԵՐԿԱԹՈՒՂԻՔ

ԵՐԹԵԻԵԿՈՒԹԻՒՆ ԸՆԴ ՄԷՋ Կ. ՊՈԼՍՈՅ ԵՒ ՔԻՒՋԻՒՔ–ՋԷՔՄԷՃԷԻ

Ակսեալ 20 Հոկտեմբեր (Ն. Տ.) 1884, մինչեւ յետոյ տնօրինութիւն

Կ. ՊՈԼՍԷՆ ՔԻՒՋԻՒՔ–ՋԷՔՄԷՃԷ

ԿԱՅԱՐԱՆՔ	ԹՈՒԱՀԱՄԱՐ ԿԱՌԱԽՄԲՈՅ 4	2	6	8	10	12	14	16	18	20	22	24	26	28	30	32	34	36	38	40	60
	Առաւօտ											Իրիկուն									
	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.
Կ. Պոլիս	6 18	7 45	7 42	8 14	8 43	9 12	9 42	10 20	10 39	11 17	11 49	12 55	1 31	2 31	3 2	3 40	4 15	4 44	5 23	5 44	6 14
Գում-գաբու	6 28	7 27	7 53	8 25	8 54	9 23	9 53	10 30	10 49	11 28	12—	1 6	1 42	2 41	3 13	3 51	4 26	4 55	5 34	5 54	6 22
Եէնի-գաբու	6 32	...	7 57	...	8 58	...	...	10 34	10 53	11 32	12 04	1 10	1 46	2 45	3 17	3 55	4 30	4 59	5 38	...	6 26
Տաղուտ փարա	6 35	...	8—	...	...	...	...	10 37	10 56	11 35	12 07	1 13	1 49	2 48	3 20	3 58	4 33	...	5 41	...	6 29
Սամաթիա	6 40	...	8 6	...	9 4	...	...	10 42	11 4	11 40	12 12	1 18	1 54	2 53	3 25	4 3	4 38	5 5	5 46	...	6 34
Եէնի-գաբէ	6 45	7 41	8 12	8 33	9 10	9 31	10 4	10 46	11 4	11 45	12 15	1 21	1 59	2 58	3 28	4 9	4 41	5 10	5 49	6 4	6 39
Մագրիգիւղ	6 56	8—	8 24	...	9 22	...	...	10 58	...	11 58	...	...	2 11	3 9	...	4 21	...	5 22	...	6 46	6 50
Ա.յ—Պէշիկտաշ	...	8 14	8 34	...	9 32	...	...	11 8	...	12 9	...	...	2 21	...	...	4 31	...	5 32	...	6 28	...
Քիւչիւք-Զէյթմէճէ	...	8 25	...	...	...	...	...	...	...	12 18	...	...	...	...	...	...	...	...	...	6 37	...

ՔԻՒՋԻՒՔ–ՋԷՔՄԷՃԷԻՆ Կ. ՊՈԼԻՍ

ԿԱՅԱՐԱՆՔ	ԹՈՒԱՀԱՄԱՐ ԿԱՌԱԽՄԲՈՅ 5	7	9	11	13	15	17	19	21	23	25	27	29	31	33	35	37	39	61	63	1
	Առաւօտ										Իրիկուն										
	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	...	...	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	...	...	...	...	...	...	...	...
Քիւչիւք-Զէյթմէճէ	...	...	7 34	...	...	...	...	...	...	...	...	1 24	...	...	...	...	...	...	...	6 38	...
Ա.յ—Պէշիկտաշ	...	...	7 45	...	8 44	...	9 38	...	...	11 20	...	1 34	...	2 33	...	...	...	4 48	5 39	...	6 51
Մագրիգիւղ	6 33	7 24	7 57	...	8 55	...	9 49	...	...	11 31	...	1 45	...	2 44	3 20	...	...	4 59	5 50	...	7 5
Եէնի-գաբէ	6 46	7 37	8 11	8 38	9 9	9 37	10 2	10 12	11 12	11 44	12 48	1 58	2 23	2 57	3 33	4 8	4 46	5 14	6 4	6 38	7 26
Սամաթիա	6 50	7 41	8 15	8 42	9 13	9 41	...	10 16	11 16	11 48	12 52	2 2	2 28	3 1	3 37	4 12	...	5 19	6 8	6 42	...
Տաղուտ փարա	6 55	7 46	...	8 [illegible]	...	9 46	...	10 21	11 21	11 53	12 57	...	...	2 33	3 6	3 42	4 17	...	5 24	6 13	6 47
Եէնի—գաբու	6 58	7 49	8 21	8 50	9 19	9 49	...	10 24	11 24	11 56	1 —	2 8	2 36	3 9	3 45	4 20	...	5 28	6 16	6 50	...
Գում-գաբու	7 3	7 54	8 26	8 55	9 24	9 54	10 11	10 29	11 29	12 01	1 5	2 12	2 41	3 14	3 50	4 25	4 56	5 33	6 21	6 54	7 40
Կ. Պոլիս	7 12	8 3	8 35	9 4	9 33	10 3	10 20	10 38	11 38	12 10	1 14	2 21	2 50	3 23	3 59	4 34	5 5	5 42	6 30	7 03	7 50

Փոքր ծրարներն ամիսոր կ'ընդունուին ամեն կառախմբի մէջ, իսկ մեծ ծրարք Պոլսէն Մաքրիգիւղ կամ աւելի հեռի կայարանաց միջոց բանող կառախմբոց մէջ։

ԻԼԱՆ
ՊԱՂԱՐ ՍԷՐԱՍԿԷՐԻ

Պուլուանն վէ պիլ իճապ օրալարատա վէ ալթը սաաթ միւսաֆիրսի օլան մահալլէրատ պուլունմըրրլաճադ օլան սասաքիրի շահանէ իյուն պիր սէնէլիք օլարադ լիւզումի պուլունան էրզադտէն գէյէյի ճէտիտ ԻԹԻԼԱՐը իւ՝ վէ չէրայիթի մուգաբրէսի իլէ Կիւշթին Իքի եիւզ — էրզին եիւզ տօգուզ — բուլուշէնի սաաէնին պէշ եիւզ օթուզ տօգուզ — սօղանլին օթուզ, — էշյիթ վէ սաղօնլին եիւզ գէրդ պէշ — ալարմաչէթին իւչ եիւզ սէքսէն պէշ — չէբէրլին իքի եիւզ — ֆասուլէանլին եիւզ պէշ — նօճուսլին եիրմի տօգուզ— գուրու իւզիւմլին եէթմիշ — կաղլին ալթմըշ տօգուզ — գէյթունլին եիւզ եիրմի սէքիզ — հաթապլին ալթը — քէսմիրլին եիրմի սէքիզ — չաիրլին օթուզ իքի — սամանլին եէսի բարբայա օլարադ թարիխի էօհանէսիտէ օլուզ թէշրինի սանիսին օն պէշնճի կիւնի գարարը գաթխի վիրիլէճէկինտէն ԻԹԻԱՅ թարիխ օլանլարին լէվսիլամաթը ուսումիյէ տալլէսինէ կէլմէյէրի իլան օլունուր։

20 Թշրինի էվվէլ 1300

1—3

ԿԱՐԵՒՈՐ ԱԶԴ

ՔԻՐԼՃ–ԴԱՐՈՒ, Թիւ 3 վաճառատան մէջ մեծ և փոքր քանակութեամբ կը վաճառուին հետեւեալները։

Հանքածուխ, ՆԻՐԲԱՍԼ և ԲԱՐՏԻՃ Զուլէյի երկաթ, ԲԱԼՏԻՐ — Թիւ 1.

Հանքածուխ, ԲՕՒ.

Տոկուն ապիւս, ԲՕՎԼԷՆ.

Բոլոր այս ապրանքներն ընտիր տեսակէ են և ԽԻՍՏ ԱԺԱՆԴՆԵՐՈՎ կը վաճառուին։

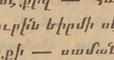

ՔԻԻՆԱՐՏ
ՇՈԳԵՆԱՒԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԵԱՆ
ԱՌԱՋԻՆ ԿԱՐԳԻ ՇՈԳԵՆԱՒՔ

Որ ամիսը տասնմէկ կը բանին Լիվերբուլ և Մէնչեսթրիսանի գլուխ.

Անուանք	Թոնոյ	Անուանք	Թոնոյ
Օրանիա	7,000	Մալթա	3,000
Գալլա	3,000	Մորոքաբ	2,500
Ամերբ	3,000	Նանթ	2,500
Պորնիա	4,600	Բալտիա	5,000
Գլասգովա	3,800	Բարթիա	3,200
Պալպէք	2,500	Բարվիա	3,000
Պրիմիճ Քուին	1,200	Սերվիա	7,800
Սէվիլանիա	5,000	Սերբիա	4,600
Քանատանիա	4,700	Սարակոստ	3,000
Շէլբուրգ	2,000	Սամարիա	3,000
Տէմբրատա	2,500	Սիամ	3,000
Կալիա	4,000	Թարթիա	3,000
Քէտար	2,500	Թրինիտատ	2,500
Մարսիան	3,000		

Տէրբրա շղենաւը, նաւապետ Ճոնէս, նոյնմբեր 3ին ատ կ'սպասուի։

Դիմել առ ԹՈՄԱՍ Զ. ՃՈՒԼԻ
Գործակատար
Թիւ 1 Քիւչիւք Հավվ. փաշա խան Գալաթիա

ՖՐԻՏ ԼԻՅԼԱՆՏ
ՇՈԳԵՆԱՒԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԵԱՆ
ԱՌԱՋԻՆ ԿԱՐԳԻ ՇՈԳԵՆԱՒՔ

Որ ամիսը հանդերձ կը բանին Լիվերբուլ և Արէնսպուրգ.

Անուանք	Թոնոյ	Անուանք	Թոնոյ
Ամերիկան	2500	Ֆալսէնեան	3700
Ամրոսիան	2500	Յլամիանան	3700
Անտարուզեան	2500	Յլամիան	3700
Ամերիկան	2500	Իպկերիան	5500
Ապալիան	3700	Իպսրիան	5500
Պալմորիան	6000	Իպարիան	5500
Պուլկարիան	6000	Լէսպիան	2200
Քասթելեան	800	Լիվերբեան	2500
Սարլէնեան	2000	Լիսպան	800
Տուրդ	700	Օրտրիդ	700
Լէմիրլէն	3700	Բէբրան	3800
Ֆասպիան	3700	Վալէնսիան	6800
Ֆալէրնիան	3700	Վիրճինեան	6800

Անտարուզեան շղենաւը նաւապետ Ֆըլլմինկ Լիվերբուլէն ատ հասաւ ընդհանուր վաճառքով։

Ուղղուիր համար ամեն դիւրութիւն

Ն'ԷՆԹՈՅԱ։

Աւելի մանրամասնութեանց համար դիմել առ ԷՆՏՈՒԱՐԴ ԼԱՊՏՈՆԹԻՆ
Գործակալ
Թիւ 34, 35, 36, Եէնի Մէլէթ խան, Գալաթիա.

Նաւատեղը, Պարոնայք Ֆրէտ, Էվյանտ և ընկ. Լիվերբուլ

Գործակալներնիս՝

Կ. Պոլիս, Լուսաբար Լաֆոնդէն. Զմիւրնիա, Պ. Պ. Քարվոր Եղբարք Ալեքսանդրիա, Կ. Լ. Վահման և ընկ. Մալթա, Ա. Քամիլերի. Շիրա, Ա. Մ. Մաւրոհորտաղոյ. Զմիւռնիա, Պ. Ուիդօլ և ընկ.

ԵՐԹԵԻԵԿՈՒԹԻՒՆ
ԱՌԱՋԻՆ ԿԱՐԳԻ ՇՈԳԵՆԱՒՔՈՒՑ
ԸՆԴ ԴԷՋ ԱՆԷՊԷՅ, Կ. Պոլսոյ և Օրէսոյի

ԹՈՎՄԱՍ ՈՒԻԼՍՐՆ ՈՐԴԻՔ ԵՒ ԸՆԿ.

Անուանք	Թոնոյ	Անուանք	Թոնոյ
Ալպանս	2,000	Լէբանոն	4,500
Անճէլս	3,000	Մարկոս	4,300
Արկս	1,300	Մարատին	2,500
Պասսանս	3,500	Մրիս	2,000
Պորտինս	2,200	Նէրս	2,000
Պրամս	2,000	Օթելլս	5,000
Գէլրս	2,600	Օլանտս	3,000
Գալիլէս	2,500	Զրանդս	4,500
Գամէս	2,400	Զդդս	2,000
Գաբս	2,000	Բասիքիք	1,200
Գասն	2,700	Բալէրմ	3,200
Տիտս	2,500	Բաստր	1,700
Տասմնս	1,800	Քիդս	2,800
Տրաքս	2,600	Բիալթս	4,400
Լրդս	2,600	Բիանտս	3,200
Իլանդն	800	Ոլիս	3,000
Ֆիտս	1,700	Ոսմանս	5,500
Ֆլամինկս	1,600	Ոսմէս	3,500
Կոլիէս	5,500	Պալէրնս	4,000
Կիրանս	2,200	Պարֆս	2,000
Կոզս	1,800	Սիլվիս	2,000
Կրասնս	2,200	Սօրէնդս	4,300
Հանկս		Թասաս	1,200
Հէրս	2,000	Թ. Ռ. Հիլսն	3,000
Հիտալկս	3,000	Թիկեր	1,300
Հիմպէրդ	1,200	Թոլէտս	2,800
Հիսս	2,300	Քանդս	3,600
Քէլտս	2,000	Եէտտս	3,600
Քոմնս	2,200	Զէպրա	1,000
Լէս	2,000	Զէրս	140

Սէրէնդս շղենաւը, նաւապետ Մաճի Անդ իսկէն ատ եկաւ. ընդհանուր վաճառքով և իւր բեռն պարպելէ յետոյ Օռէսոյ պիտի ուղղուի։

Ուղղուիր համար ամեն դիւրութիւն կընծայուի։

Աւելի մանրամասնութեանց համար դիմել առ ՖԻԼԻՊ ՏԷՐԼԻՆԳԻՐ ՀԻԼՏ
Գործակալ
Թիւ 17–18, Քիւչիւք Մէլէթ խան Գալաթիա

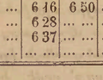

Ն. ԲԱՔԷ ԷՆԷ
ՇՈԳԵՆԱՒԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

Մարսիլիայ և Բօրիկ Գիւղ կանոնաւորապէս բանող

Սամսոն և Տրապիզոն երթալիք յառաջիկայ շղենաւն է՝ Մէնիրէվ որ նոյեմ. 10ին Երեկոյեան ժամ 4ին Կ. Պոլսէն պիտի մեկնի։

Մարսիլիա երթալիք յառաջիկայ շղենաւն է՝ Մէօրլ, որ հոկտ. 28ին պիտի մեկնի։

Ուղղուիր և ապրանք ուղարկուելիք

Նաւագնչէքի, ուղեւորութեան և այլ տեղեկութեանց համար

Դիմել առ ԹԻՆՈՔԷ ԲՐՈՒՆԻՎ
Մուհանէ փողոց, թիւ 141

ԲԱԲԱՅԱՆԻ
ՇՈԳԵՆԱՒԱՅԻՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԵԱՆ
ԼԻՎԷՐԲՈՒԼԻ և ՄԷՆՉԵՍԹՐԻՍԱՆԻ ԳԼՈՒԽ ԿԱՆՈՆԱՒՈՐԱՊԷՍ ԲԱՆՈՂ ՇՈԳԵՆԱՒՔ

Անուանք	Թոնոյ	Նաւապետք
Ամս Սոֆիա	3,000	Պրքս
Աբարտա	2,500	Ռոճերս
Աբրատտա	2,500	Քրուիքշանք
Լաբանիա	2,500	Ուիլյամ
Մասէտոնիա	3,500	Պարլ
Ռուսկիա	2,800	Ֆօթերճիլ

Ամս Սոֆիա շղենաւը Լիվերբուլէն ատ եկաւ։

Ընկերութիւնն օրինաւոր գներով վաճառք կ'ընդունի Եւրոպական երկիրներու և Ամերիկայի համար։

Ամեն գիւրութիւն և հանդստութիւն կը տրուին ուղեւորաց։

Դիմել առ ԴԱՆԻԷԼ, ԲԱԲԱ ԵՒ ԸՆԿ.
Գործակալ

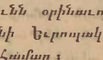

ՄՈՍ
ՇՈԳԵՆԱՒԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԵԱՆ
ԼԻՎԷՐԲՈՒԼԻ և ՄԷՆՉԵՍԹՐԻՍԱՆԻ ԳԼՈՒԽ ԲԱՆՈՂ ՇՈԳԵՆԱՒ

Անուանք	Թոնոյ	Անուանք	Թոնոյ
Քանորուս	4200	Օսպրիա	3000
Ֆերոս	4000	Դէրեթիա	3000
Օսմանլի	4000	Բեբա	3000
Սէսսոդրիա	3250	Գալանդիք	1700
Թիպս	3250	Լոդիս	800
Մակտոսա	3250	Օրիոնա	800
Մարիսթիա	3250	Սէսիլ	700

Սէսսոդրիա ամսոյս 27ին Լիվերբուլէն ատ կը սպասուի։

Վերոյիշեալ շղենաւք չքեղապէս յարդարուած են ճամբորդներու համար

Դիմել առ Ժ. Թ. ՈՒՒԹՈՒ և ԸՆԿ.
Մէյտանլըք փողոց, Պոլիս

Տնօրէնութիւն, Լիվերբուլ
ՃԷՅՄՍ ՄՈՍ և ԸՆԿ.
31, Ճէյմս Սքրիտ, Լիվերբուլ

Ատրճանատեր, Ս. ՏԱՄԱՏԵԱՆ

ՏՊԱԳՐՈՒԹԻՒՆ ԱՐԵՒԵԼՔ ԼՐԱԳՐՈՑ

ԳՈՒԻՆ
ԱՆԳԼԻԱԿԱՆ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ
ՀՐԴԵՀԻ ԴԷՄ
ՌԸԼԻԷՆՍ

Ծովային ապահովագրութիւն։ –Դիմել առ գործակատարն ընկերութեան, Պ. Ժ. Վ. Ուիլթալ, Եօրկիատիս խան Պահչէ–գաբու, Պոլիս. կամ Գալաթիա, Այէ-քսիատի խան թիւ 15։

ՇԻՐՔԷԹԻ ԽԱՅՐԻԷՅԻ
ՇՈԳԵՆԱՒՈՒՑ ԵՐԹԵԻԵԿՈՒԹԵԱՆ ՑՈՒՑԱԿԸ
1884 ՀՈԿՏԵՄԲԵՐ 1 ՇԱԲԱԹ ՕՐՆ ՍԿՍԵԱԼ ՄԻՆՉԵՒ ՀՈԿՏԵՄԲԵՐ 31

(Բաց է ԷՆԲԱՆ օրերէն) Եւրոպական եղբէրն կամաքէ ԷՆԷՆ շղենաւուց երթեւեկութեան ժամերը

ժ. վ.		թ.
— 1	ԵՆԻՄԱՀալլէ Մէզարպուրնու Պէյիւքտերէ Թարապիա ԵՆԻՔԷՅի (ԵՆԻՔԷՅի շրջենաւին հետ պիտի հաղորդակցի)	17
— 1 35	ԵՆԻՔԷՅ ՄէՀԼԻԿՕՆ Միրկեան Պոյաճքէյ Ր. Հիսար Պէկէք (Ա.ռաւօտեանքէյի շրջենաւին հետպիտի հաղորդակցի)	19
— 2	Ր. և Ա. Գալատա ԵՆԻՄԱՀալլէ Մէզարպուրնու Բերիքէպուրնու Թարապիա ԵՆԻՔԷՅ (ԵՆԻՔԷՅի շրջենաւին հետ պիտի հաղորդակցի)	32
— 2 50	ԵՆԻՔԷՅ ՄէՀԼԻԿՕՆ Միրկեան Պոյաճքէյ Ր. Հիսար Պէկէք (Ա.ռաւօտեանքէյի շրջենաւին հետ պիտի հաղորդակցի)	21
— 3 15	ԵՆԻՄԱՀալլէ Մէզարպուրնու Պէյիւքտերէ Թարապիա ԵՆԻՔԷՅ ՄէՀԼԻԿՕՆ Միրկեան Պոյաճքէյ Ր. Հիսար Պէկէք (Ա.ռաւօտգիւղլին մեկնող շրջենաւին հետ պիտի հաղորդակցի)	18
— 4 15	Ր. և Ա. Գալատա ԵՆԻՄԱՀալլէ Մէզարպուրնու Պէյիւքտերէ Թարապիա ԵՆԻՔԷՅ ՄէՀԼԻԿՕՆ Պոյաճքէյ Ր. Հիսար Պէկէք Ա.ռաւօտեանքէյ Գուրուչէշմէ Օրթաքէյ Պէշիքթաշ	17
— 5 15	ԵՆԻՄԱՀալլէ Մէզարպուրնու Պէյիւքտերէ Թարապիա ԵՆԻՔԷՅ ՄէՀԼԻԿՕՆ Միրկեան Պոյաճքէյ Ր. Հիսար Պէկէք Ա.ռաւօտեանքէյ Գուրուչէշմէ Օրթաքէյ. Պէշիքթաշ	19
6 15	ԵՆԻՄԱՀալլէ Մէզարպուրնու Պէյիւքտերէ Թարապիա Պէյգօղ Բաշլարատէճ ԵՆԻՔԷՅ Միրկեան Գանիրճա Ր. և Ա. Հիսար Գանտիլլի Ա.ռաւօտեանքէյ Զէնկիլքէյ Պէյլէրպէյ Օրթաքէյ Գուրգուճա. Պէշիկթաշ Իսկիլիսար	25
8 15	Ա. և Ր. Գալատա ԵՆԻՄԱՀալլէ Մէզարպուրնու Պէյիւքտերէ Թարապիա ԵՆԻՔԷՅ Միրկեան Պոյաճքէյ Ր. Հիսար Պէկէք Ա.ռաւօտեանքէյ Գուրուչէշմէ Օրթաքէյ Պէշիքթաշ	28
Ա.ռաւօտեանքէյն կամաքէ ԷՆԷՆ շրջենաւուց ԺԱՄԵՐը		Թ.
—12 45	Պէկէք Ա.ռաւօտեանքէյ Գուրուչէշմէ Օրթաքէյ Պէշիքթաշ	22
— 1 35	Ա.ռաւօտեանքէյ Գուրուչէշմէ Օրթաքէյ Պէշիքթաշ	25
— 2 10	Պէկէք Ա.ռաւօտեանքէյ Գուրուչէշմէ Օրթաքէյ Պէշիքթաշ Գապպաթաշ	28
— 2 45	Ա.ռաւօտեանքէյ Գուրուչէշմէ Օրթաքէյ Պէշիքթաշ	1
— 3 20	Պէկէք Ա.ռաւօտեանքէյ Գուրուչէշմէ Օրթաքէյ Պէշիքթաշ Գապպաթաշ	23
— 4 15	Պէկէք Ա.ռաւօտեանքէյ Գուրուչէշմէ Օրթաքէյ Պէշիքթաշ Գապպաթաշ	1
10 30	Հիսարէն ուղղակի կամուրջ	19
11 10	Պէկէքէն ուղղակի կամուրջ	25
Աւիլիան եղբէրն կամաքէ ԷՆԷՆ շրջենաւուց ԺԱՄԵՐը		
—12 35	Վանիքէյ ԶԷՆԿԻՆՔԷՅ Պէյլէրպէյի Գուրգուճանք Գապպաթաշ	21
— 1	Պէյգօղ Բաշլարատէճ Ր. Բաշլամնհալլէ Գանրճա Ա. Հիսար Գանտիլլի (Գանտիլլի շրջենաւին հետ պիտի հաղորդակցի)	23
— 1 35	Գանտիլլի Վանիքէյ ԶԷՆԿԻՆՔԷՅ Պէյլէրպէյի Գուրգուճանք	34
— 2 30	Գանտիլլի Վանիքէյ ԶԷՆԿԻՆՔԷՅ Պէյլէրպէյի Գուրգուճանք	22
— 2 45	Պէյիւքտերէ Թարապիա Պէյգօղ Բաշլարատէճ Գանրճա Ա. Հիսար Գանտիլլի (Գանտիլլի նաւամատոյցը Գանտիլլէն մեկնող շրջենաւին հետ պիտի հաղորդակցի և ուրբաթ օրերը Վանիքէ. ԶԷՆԿԻՆ. Պէյլէր. Գուրգուճանք Իսկիլիսար)	20
— 3 45	Գանտիլլի Վանիքէյ ԶԷՆԿԻՆՔԷՅ Պէյլէրպէյ Գուրգուճանք Իսկիլիսար (բացի ուրբաթէն)	28
— 4 15	Պէյգօղ Բաշլարատէճ Ր. Բաշլամնհալլէ Գանրճա Ա. Հիսար Գանտիլլի Վանիքէյ ԶԷՆԿԻՆՔԷՅ Պէյլէրպէյ Գուրգուճանք Պէշիքթաշ	34
8 45	Պէյիւքտերէ Թարապիա Պէյգօղ Բաշլարատէճ Գանրճա Ա. Հիսար Գանտիլլի Վանիքէյ ԶԷՆԿԻՆՔԷՅ Պէյլէրպէյի Գուրգուճանք Իսկիլիսար (ուրբաթ օրերը Ր. Բաշլամնհալլէ)	22
10 25	Գանտիլլի Վանիքէյ ԶԷՆԿԻՆՔԷՅ Գանրճա Ա. Հիսար Գանտիլլի Բաշլարատէճ Պէյգօղ	23
10 40	Գանտիլլի Ա. Հիսար Գանրճա Ր. Բաշլամնհալլէ Բաշլարատէճէն Պէյգօղ	28
11 40	Գապպաթաշ Գուրգուճանք Պէյլէրպէյ ԶԷՆԿԻՆՔԷՅ Վանիքէյ	23

ԻՍԿԻԼԻՍԱՐ ԵՐԹԵԻԵԿՈՂ Շ